

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Sociala normer rörande sexualitet i kvinnors personliga berättelser

En kvalitativ textanalys

Ella Wester och Lovis Egard

Kandidatuppsats SOPB63
Socionomprogrammet
Vårtermin 2023
Handledare: Susanna Johansson

Abstract

Authors: Ella Wester and Lovis Egard

Title: Social norms regarding sexuality in women's personal stories – *A qualitative text analysis*

Supervisor: Susanna Johansson

Assessor: Hans Knutagård

The aim of this study was to explore how personal stories describe social norms when speaking of sexuality. The collection of data was done through a qualitative thematic analysis of the book *Flickan och skammen* written by Katarina Wennstam. The book contains six personal stories of women who have been exposed to sexual violence at some point in their life. The results of the study show that social norms have a big impact on social life. When a person displays behavior that goes against the current norm it can have immense consequences and lead to different social injunctions. A repetitive theme in the analysis of the study shows social norms that determine the expectations of the different genders. Women are expected to be passive in their sexuality while men are expected to be active in theirs. The same behavior was described to have completely different approaches from society where the men were branded with a positive attribute such as “player” while a woman was branded with a negative attribute such as “whore”. The study also displays gray areas in the social norms and what women are allowed from society. The study provides an understanding to the formation of social norms that can help us develop an approach to work related to sexuality.

Keywords: *sexuellt våld, sexual violence, sexual consent, samtycke, social norm, sociala normer, sexual script, könsmaktsordning*

Innehållsförteckning

Problemformulering	4
Syfte och frågeställningar	6
Forskningsläge	6
<i>Sexuella samtycken</i>	6
<i>Könsnormer</i>	7
<i>Våldtäktsmyt</i>	8
<i>Sammanfattning av tidigare forskning</i>	9
Teori	10
Könsnormer	10
<i>Genuskonstruktion</i>	10
<i>Det andra könet</i>	11
Sexuella skript	12
Diskussion om teorierna	12
Metod	13
Metodologisk övervägande	13
Diskussion av alternativ datainsamlingsmetod	14
Urval	15
Genomförande och bearbetning	16
Studiens tillförlitlighet	17
<i>Trovärdighet</i>	17
<i>Överförbarhet</i>	17
<i>Pålitlighet</i>	18
<i>Möjlighet att styrka och konfirmera</i>	18
Forskningsetik	19
Arbetsfördelning	20
Analys	20
Player eller hora?	20
Sociala sanktioner	23
<i>Tig eller bli straffad</i>	23
<i>Gruppträck</i>	26
Det andra könet	27
<i>“Om de är kåta får man väl ställa upp”</i>	27
Skapande av genus	31
<i>Performativitet</i>	31
<i>“Det var värre än att bli kallad hora”</i>	32
Gråzoner	34
Avslutande diskussion	36
Referenslista	39
Bilagor:	41
1. Kodningsschema	41

Problemformulering

Folkhälsomyndigheten lyfter upp sexuell hälsa som en förutsättning för befolkningens allmänna hälsa (Folkhälsomyndigheten, 2023). Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) är en del av Folkhälsomyndigheten och har i uppdrag att utveckla och agera stöd för en god sexuell och reproduktiv hälsa i samhället. Myndigheten menar att Sverige i sin helhet har en god sexuell och reproduktiv hälsa men att det finns systematiska skillnader mellan samhällsgrupper som är en konsekvens av ojämlikhet i livsvillkor och resurser (ibid). Sexuell hälsa innebär att ha ett gott välbefinnande kopplat till sexualitet, och det innefattar både fysiska, psykiska och emotionella dimensioner. Det innebär också att du som individ har rätt till att njuta av sexuella kontakter och erfarenheter som är fria från sexuellt våld. Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK) beskriver sexuellt våld som ett begrepp med flera komponenter. Den övergripande definitionen behandlar kränkningar och/eller övergrepp med sexuella komponenter (NCK, 2022). Det kan röra sig om trakasserier, förnedring eller påtvingade sexuella handlingar. Denna studie anammar NCK:s definition av sexuellt våld. Brottsoffermyndighetens undersökning år 2021 lyfter upp statistik som är relevant för att se hur Sveriges befolknings sexuella hälsa ser ut. År 2021 anmäldes 27600 sexualbrott till polisen i Sverige och undersökningen visar att 4,5% av befolkningen mellan 16-84 år uppger att de har blivit utsatta för sexualbrott under 2021 (Brå, 2023). Detta motsvarar 367 000 personer. Undersökningen redovisar att majoriteten av sexualbrotten begås av män och att det främst är mot kvinnor och ungdomar i åldrarna 16-24 år (ibid). Åklagarmyndigheten och Polismyndighetens granskningsrapport från 2019 anger att i 75% av våldtäktsfallen var offren och förövarna bekanta i varandras liv (NCK 2022). I en tredjedel av fallen var förövare och offer i en nära relation.

Den 1 juli 2018 genomfördes en lagförändring som förändrade principerna i definitionen av vad våldtäkt är. Fokuset i lagstiftningen har skiftat från att den sexuella handlingen utförs med våld till att handlingen utförs utan den andra personens frivillighet. Det som lagstiftningen inte nyanserar är det problematiska med begreppet samtycke/frivilligt deltagande. Exempelvis kan man skilja inre inställningar från yttre inställningar (Gunnarsson 2020 s.22). Detta innebär att en person kan ha en inre inställning som inte ligger i linje med vad de uttrycker utåt, exempelvis kan en person egentligen inte vilja ha sex, men ger uttryck för att de vill det utåt (ibid). Här är lagen tydlig med att de inte straffbelägger situationer när den ena partens inre inställning är negativ, så länge de har uttryckt frivillighet utåt. Det är en viktig distinktion

på det sättet att människan har självbestämmanderätt och kan välja att delta i något som de kanske egentligen hade velat undvika (Gunnarsson 2020 s.24). Det är däremot viktigt att komma ihåg att självbestämmanderätten i samtyckeslagstiftningen inte innebär att en person kan uttrycka sitt samtycke till sexuella handlingar vid samtliga tillfällen. Det finns i lagen uttryckt tillfällen då en person *aldrig* kan anses delta frivilligt. Dessutom finns det även en lagparagraf som berör oaktsam våldtäkt. Oaktsamhet förtydligar att ansvaret för att försäkra sig om att det finns samtycke från båda parterna ligger hos den som vill utföra den sexuella handlingen (Gunnarsson 2020 s.24). Om det skulle finnas en osäkerhet ifall den ena personen samtycker till en sexuell handling, är den andra personens ansvar att ta reda på det.

Den ovanstående definitionen av sexuellt våld innefattar även sexuellt kränkande kommentarer eller trakasserier som förekommer i tal eller i skrift. Det behöver därmed inte handla om att en person har blivit våldtagen eller sexuellt ofredad för att det ska räknas som sexuellt våld. Kvinnor är den grupp som främst blir utsatta för sexualbrott, och nivån av anmälda sexualbrott bland kvinnor höll sig i en stadig ökning från 2012, med en topp på 10.7% år 2017 (Brå, 2023). Därefter har andelen anmälda sexualbrott minskat igen. År 2021 låg andelen på 7.5%. En förklaring till att toppen av antalet anmälda sexualbrott låg år 2017 kan vara att den sociala rörelsen MeToo blev känd i Sverige det året. Rörelsen uppmärksammade sexuellt våld som ett samhällsproblem och uppmuntrade kvinnor och icke-binära att dela med sig av sina erfarenheter av sexuellt våld utan att bli utsatta för stigmatisering eller skam från samhället. Även om rörelsen MeToo skapade ett mer öppet klimat under 2017 visar statistiken på att antalet anmälda sexualbrott sedan dess minskat. Håll även i åtanke att 4,5 % av befolkningen, 367 000 personer, har blivit utsatta för sexuellt våld medan endast 27 600 blev anmälda (år 2021), vilket innebär ett stort mörkertal. Att bli utsatt för sexuellt våld i alla former kan skapa en känsla av skam och skuld hos offret. Forskning visar att kvinnor känner en högre nivå av skam än vad män gör, samt att om de har blivit utsatta för mer än en sorts sexuellt våld blir skammen högre (Aakvaag et al 2016). Vi menar att skam och skuldkänslor efter att ha blivit utsatt för ett sexualbrott påverkar beteendet hos offret. För att förstå hur beteendet blir påverkat är det högst relevant att undersöka normer i samhället kring sexuellt våld. Normer blir en riktlinje för hur människor agerar och reagerar på händelser i livet. För att undersöka normerna ska vi i denna studien studera normer kring sexuellt våld utifrån kvinnors personliga berättelser som talar om sexuella erfarenheter och sexuellt våld. Berättelserna fokuserar främst på ryktesspridning och trakasserier men har även inslag av andra sexuella våldskomponenter. Denna studie anses ha relevans för att minska

skammen och skulden som kan uppstå i samband med att ha blivit utsatt för sexuellt våld. För att minska skammen kring sexuellt våld måste man först förändra normerna. Vi menar inte att denna studie ensam kommer att förändra normerna i en högre utsträckning, men att studien kan ge en fördjupad förståelse kring ämnet. Förståelsen kan bli stöd i förhållningssätt och vidare arbete inom sexuell hälsa för flera målgrupper.

Syfte och frågeställningar

Syftet med vår undersökning är att kvalitativt undersöka hur kvinnors personliga berättelser skildrar sociala normer vid talan om sexualitet.

Följande frågeställningar utgör vår analys;

- Vilka sociala normer urskiljs i bokens personliga berättelser?
- Hur skildras könsskillnader i bokens personliga berättelser?
- Vilka gråzoner i normer kring sexuella handlingar identifieras av berättelserna i boken?

Forskningsläge

I vår sökning av forskningsläget använde vi oss av sökord som; *sexual norms*, *sexual violence*, *sexuellt våld*, *sexuella normer* och *samtycke*. Vi sökte både nationell och internationell forskning, för att få en tydlig och bred bild av forskningsläget. Tidigare forskning har berört sociala normer kring sexualitet men inte gjort en djupgående analys med normerna som sitt huvudfokus. Det finns flera kunskapsluckor där sociala normers utformning och innebörd inte analyseras. Tidigare forskning ger oss en bred bild av begrepp och forskningsområden som även vår studie kommer att beröra.

Sexuella samtycken

Folkhälsomyndigheten publicerade en intervjustudie år 2020 med personer mellan 23-61 år med syftet att undersöka hur sexuellt samtycke förstås, upplevs och praktiseras hos vuxna. Studien beskriver sexuellt samtycke som ett spektrum och menar att samtycke förstås och beskrivs olika beroende på sammanhang. Studiens resultat redogör att samtycke är kontextberoende. Förståelsen, praktiken och uppfattningen av samtycke påverkas av förväntningar, sammanhang och relationer (Linander et al., 2020). Studiens resultat redovisar samtycke som ett spektrum med samlust i ena sidan och avsaknad av samtycke samt sexuella

övergrepp i andra sidan. Studien lyfter kommunikationens roll i begreppet och visar hur personer önskar ha god kommunikation kring ämnet men att det är svårt att kommunicera kring. Resultatet identifierar även gråzoner där "tjatsex" ges som ett vanligt exempel och förklaras som ett gränsland som inte sällan uppfattas i relationer (ibid). Ytterligare ett centralt tema i studien är könsnormer och hur dessa påverkar förståelsen och praktiken. Vid talan om könsnormer benämns begrepp som hierarki och makt där resultaten visar en uppfattning att män har högre möjlighet att neka samtycke. Manlighetsnormen beskrivs som dominant, högre sexlust och en vana att få som de vill (Linander et al., 2020).

Könsnormer

Det är flera forskare som tar upp könsnormer i sin forskning kring sexualitet och Cicely Marston och Eleanor King är ett exempel. De genomförde en global forskningsöversikt om ungdomars sexuella beteende som visar att föreställningar kring manligt och kvinnligt beteende är den största betydande faktorn (Marston & King, 2006). Studien lyfter upp att forskningsläget främst inriktar sig på heterosexualitet. Det sexuella beteendet kopplas till sociala krafter där faktorer som miljö, kultur, samhälle och kön påverkar. Kvinnors sexuella beteende benämns som begränsat och som att det kan skapa påföljder, allt från verbal kritik till hedersmord. Marston och King utgick från en problemformulering kring hiv-infektioner och hur den växande pandemin speglas i ungdomars sexuella beteende. Vid bedömning av sjukdomsrisk visar forskningen att social ställning, beteende, utseende och andra opålitliga faktorer spelar en central roll för kondomanvändning. Det kunde exempelvis vara motiverande att använda kondom om tjejen ansågs vara "lätt att få". Enligt studien fruktar vissa ungdomar våld eller vedergällning vid nekande till sex och att kvinnor i vissa samhällen ombeds att vara tysta om tvång och våld. Kondomanvändning beskrivs som stigmatiserande samt som männens makt då det uppfattas som bristande förtroende om kvinnan önskar att använda kondom. Motsägelsefullt till förra påståendet är resultatet att det är kvinnans ansvar att förebygga graviditet även om det anses stigmatiserat för kvinnorna att använda preventivmedel (ibid).

Könsstereotyper togs upp som en avgörande faktor när det gällde sociala förväntningar på sina sexuella partners. Samtliga samhällen i studien hade liknande förväntningar på könen där mannen förväntas vara heterosexuellt aktiv och ta för sig medan kvinnan förväntades vara avhållsam (Marston & King, 2006). Männens förväntades söka efter sexuell njutning och umgänge medan kvinnor som gjorde detta beskrevs som "lösa" eller "billiga". Beskrivningen

skildrar en bild av att det är männen som förväntas planera och ta kommandot till sexuella kontakter och att kvinnorna endast är ute efter sex som är kopplat till romantik. Att följa dessa könsnormer sägs höja den sociala statusen (Marston & King, 2006).

Studien lyfter också sexuellt samtycke lite kort och menar att det främst är tvetydigt att tolka kvinnans samtycke. Hon kan tveka eller undvika att säga ja för att inte verka för lätt att få. En man beskriver kvinnligt samtycke: "När *kvinnor säger 'nej'* menar de 'ja'....". Marston och King kopplar problematiken med samtycke med bristande kommunikation och menar på att ungdomar undviker att tala om sex på grund av rädsla. Rädslan kan handla om social sanktionering eller sårta partners känslor genom avvisning (Marston & King, 2006).

Våldtäktsmyt

Karen Weiss (2009) beskriver att våldtäktsmyter spelar en avgörande roll i samhällets uppfattning kring vad sexuella övergrepp tolkas vara i ett samhälle. Våldtäktsmyterna upprätthåller en större diskurs i samhället (ibid). Dessa myter är ofta falska, men håller en stark ställning i samhället. Weiss tar upp de fyra vanligaste våldtäktsmyterna;

1. Ingenting hände, eller så ljuger kvinnan om våldtäkt för att täcka upp för hennes otrohet.
2. Ingen skada skedde, eller så anses inte tvingat sex mellan partners vara våldtäkt.
3. Kvinnor vill i hemlighet bli tvingade till sex, och de kan stoppa det ifall de verkligen vill.
4. Kvinnor som blir utsatta för våldtäkt förtjänar det.

Diskursen, som Weiss säger upprätthålls av våldtäktsmyterna, lägger fokus på könsskillnader (Eek-Karlsson, Hedlin, Olsson, 2022). Diskursen utgår från att mannen och kvinnan framställs vara varandras motsatser. Mannen framställs som dominant och självständig medan kvinnan framställs som passiv och anpassningsbar (ibid). Detta gäller även sexualitet, där mannen sägs ha en sexualdrift som han inte kan kontrollera, och det blir kvinnans uppgift att hålla männens drift i schack. Kvinnan framställs däremot som att hon inte har några sexuella begär (ibid). Utifrån detta perspektivet kan sexuellt våld anses vara ett resultat av kvinnors och mäns olikhet, där männens sexuella drift blir för mycket för dem och att kvinnorna har misslyckats med att kontrollera mannens sexualdrift. Gunnarsson (2020) förklarar samma diskurs som Eek-Karlsson, Hedlin & Olsson gör, men hon lägger till ett annat perspektiv. Utifrån tanken om att män inte kan kontrollera sin sexualdrift förväntas män därför alltid vilja ha sex, och detta leder till att det blir svårt för män att säga nej till kvinnor när kvinnan tar

första steget till en sexuell handling. Det blir även svårt för människor att greppa tanken om att kvinnor kan göra män obekväma vid sex och gå över mäns sexuella gränser.

Vidare menar Brewer och Forrest-Redfern (2022) att våldtäktsmyter påverkar människors villighet att delta i sexuella situationer som de egentligen inte känner sig bekväma med. De kommer fram till att våldtäktsmyter spelar en stor roll i hur kvinnor uppfattar oönskat sex. Det är när människor accepterar våldtäktsmyterna som det påverkar deras uppfattning. Kvinnor som accepterade myten att det "inte var våldtäkt" var mindre benägna att lägga skulden på män som pressade sina partners till sex. De var även mindre benägna att konfrontera partnern om det. Kvinnor som accepterade myten att kvinnor "ber om det" var mer benägna att gå med på att ha sex trots att de egentligen inte hade någon önskan om det. Vidare kan inte Brewer och Forrest-Redfern se att det finns någon korrelation mellan våldtäktsmyter och skuldbeläggning av offret. Detta är i strid med tidigare forskning, och författarna resonerar att det kan peka på en skillnad mellan könen där män kan vara mer benägna att skuldbelägga offret än kvinnor.

Sammanfattning av tidigare forskning

Tidigare forskning belyser flera infallsvinklar till hur könsskillnaderna skildras i relation till sex och samlevnad. Forskningen redogör för flera påverkande faktorer, såsom miljö, ålder och kön, vid talan om normer kring sexuella handlingar. Tidigare forskning har varit inne på normer i relation till sexualitet, våld och samtycke men har inte haft normer som sitt huvudfokus. Till skillnad från tidigare forskning kommer vår studie att ha de sociala normerna som huvudfokus. Detta möjliggör en mer djupgående analys kring hur sociala normer ser ut. Vårt teorival skiljer sig från tidigare forskning som inte haft teorin lika centralt i sin analys. Teorin ger oss ett nytt sätt att se på datamaterial kring sociala normer och kan hjälpa oss att djupgå i material samt tolka det med hjälp av teori och begrepp. Vår undersökning kan även ses som bekräftade av tidigare forskning som undersökt sexuella begrepp eller uppfattningar mer på ytan. Detta genom en djupgående analys kring hur normer formar sig i praktiska situationer genom att analysera uppfattningar och erfarenheter.

Teori

Som stöd till att organisera och förklara vår empiri har vi valt ut tre teorier som vi anser är relevanta för vårt forskningsämne. Vår empiri har sitt huvudfokus i kvinnors berättelser och därmed resonerade vi att feministiska teorier är ett bra verktyg i vår tolkning och analys. Även en teori som belyser andra påverkande faktorer utöver kön kommer att diskuteras. I analysen kommer vi att kritiskt reflektera kring valda teorier i kombination med empirin.

Könsnormer

Genuskonstruktion

Judith Butler (2007) inleder hennes bok *Genustrubbel* (Gender Trouble) med att diskutera feminismens subjekt "kvinna". Hon pekar på den politiska problematiken med att maktsystemet som skapar subjektet "kvinna" också är det maktsystemet som ska representera subjektet. Butler fortsätter med att kritisera feminismen och att den avbildar en världsomfattande, universell, bild av subjektet. I verkligheten finns det skillnader mellan kvinnor som kan vara avgörande (Butler 2007 s.53). Den universella bilden av kvinnan är att hon är vit medelklass från västvärlden och heterosexuell. Bilden tar inte hänsyn till klasskillnader, etniska skillnader, skillnader mellan länder eller skillnader i sexualitet.

Vidare fortsätter Butler med att kritisera användningen av begreppen kön och genus (2007). Kön sägs vara det som en människa biologiskt föds in i, en ren kategorisering mellan två biologiska kön. Genus är det som blir konstruerat av det kulturella samhället. Genus innebär att det finns fördomar och föreställningar kopplat till det biologiska könet (Eek-Karlsson, Hedlin, Olsson 2022). Det "maskulina" och "feminina" delas in i kategorier med olika egenskaper, beteende, fysiska föremål såsom kläder, färger osv. (ibid). Butler ifrågasätter användandet av genus i förhållande till biologiskt kön (2007). Genus framställs av många feminister vara den formen som samhället skapar, som därefter den biologiska kroppen antar (Butler 2007 s.56). Därmed finns det ingen anledning att anta att genus endast kan forma sig efter två kategorier utifrån de biologiska könen. Genuskonstruktionen man/maskulin hade därför lika bra kunnat representera en kvinnlig kropp, och tvärtom (ibid).

Butler använder sig av begreppet performativitet för att förklara hur genus blir konstruerat genom samhället (2007). Performativa yttranden beskriver verkligheten, samtidigt som den förändrar verkligheten som beskrivs. Butler kommer fram till att kön och genus är omöjliga

att skilja från varandra, och hennes tanke är att kön är genuskonstruerat. Hon visar på att maktsystemet i ett samhälle performativt konstruerar tanken om att kön är en biologisk produkt. Den produkten måste vidare fyllas med en innebörd av vad det betyder att vara man eller kvinna. Maktsystemet är det som ser till att ett av könen - det manliga - får ett högre värde och större makt över det andra könet - det kvinnliga. En påföljd till köns- och sexualitetsregimen blir en diskurs i samhället. Denna diskursen kallar Butler för "Den heterosexuella matrisen" (Butler, 2007 s.25).

Det andra könet

Simone De Beauvoirs redogör i sin bok *Det andra könet* för sin feministiska teori kring att kvinnor är underordnade män (2012). Teorins primära tes är att män förtrycker kvinnor genom att karakterisera dem som den andre, mannen intar rollen som subjekt och kvinnan blir objekt. Det är vanligt att förstå sig själv i motsats till andra men Beauvoirs menar att denna process blir felaktig när den appliceras på könen. När kvinnan ständigt definieras som den andra, nekar mannen i praktiken kvinnans mänsklighet. Kvinnor har därmed ett begränsat utrymme att själva tolka sin kvinnlighet, enligt den feministiska teorin.

I sin teori redogör Beauvoirs för två centrala begrepp som vi valt att fokusera på. Det första begreppet är transcendens som är förverkligandet av ens egna drömmar och planer istället för samhällets planer. Begreppet diskuterar hur det är att vara normbrytande, vilket inte ska förväxlas med lycka. Normbrytande beteende kan leda till social sanktion. Att fullborda sin identitet anses inte vara helt oproblematiskt och Beauvoirs menar att kvinnors möjlighet till detta är begränsad (Beauvoirs, 2012, s. 389). Kvinnor med avvikande beteende riskerar att bli socialt sanktionerade och detta benämner Beauvoirs med det andra begreppet, immanens. Immanens innebär att kvinnan är tillskriven och bunden till bestämda normer. Kvinnan förväntas agera passivt till dessa normer och inte agera utifrån eget tycke (Beauvoirs, 2012, s. 335). Teorin ställer könen mot varandra och menar att mannen accepteras av samhället genom sina framgångar medan kvinnor accepteras genom sin försköning av samhället. Beauvoirs tar exemplet om hemmet där mannen kan ha ett smutsigt hem men ändå bli socialt accepterad medan kvinnan ses som en och samma enhet med hemmet och där hemmet blir en spegling av kvinnan. Immanens blir alltså motsatsen till transcendens då det är en begränsning som omöjliggör transcendens utan social sanktionering (Beauvoirs, 2012, s.626). Dessa normer och begränsningar är inget som tilldelas könen biologiskt utan Beauvoirs menar att dessa egenskaper, uppgifter och rättigheter tilldelas av samhället (Beauvoirs, 2012, s.325).

Sexuella skript

Teorin om sexuella skript (*sexual script*) myntades av sociologerna John H. Gagnon och William Simon och redovisas i deras bok *Sexual conduct* (1973). Teorin utvecklas vidare år 1986 i en artikel av Simon och Gagnons. Sexuella skript delas in i tre dimensioner; kulturella, mellanmännsliga och intrapsykiska. Begreppet beskriver hur sexualitet formas utifrån de tre dimensionerna som i sin tur bidrar till stereotyper hos män och kvinnor som tilldelas olika roller i relation till sexualitet (Gagnon & Simon, 1973). Begreppet lyfter sexualitet som en kontinuerlig process som samspekar med omgivningen och påverkas av bland annat åldern. Kulturscenarier är kopplade till historiska och sociala förändringar och är kortfattat nedärvda regler på en kulturell och samhällelig nivå. De kulturella scenarierna avgränsar vad som ens anses möjligt att genomföra för den specifika gruppen och individen. De mellanmännsliga scenarierna är istället kopplade till interaktioner (ex. kan en våldtäkt påverka denna dimension) där kulturella scenarier konverteras till manus för det speciella sammanhanget. Det är i de mellanmännsliga scenariot människor kan omvandlas från passiv aktör till en medförfattare och då utveckla egna strategier. Även de intrapsykiska scenarierna kan vara baserade i interaktionen då de kopplar ens sexuella begär till en social kontext. Här är personliga preferenser som agerar upphetsande och engagerande centrala (Simon & Gagnon, 1986). Sexuella skript är beroende av det rätta elementet för att en sexuell händelse ska ske. Sexuella skriptteorin förmedlar hur människor ska förhålla sig till sexualiteten och är något som omtolkas och komponeras på olika sätt. Manusets ska ses i sitt sammanhang då det påverkas av faktorer som exempelvis ålder, kön, etnicitet och klass (Gagnon & Simon, 1973). Sammanfattningsvis används termen sexuella skript för att beskriva det sexuella handlingsutrymmet och visa att det inte beror på spontanitet eftersom människor alltid rör sig inom sitt sexuella skript. Sexuella script gör det möjligt att beskriva varför sexualiteten kan skilja sig beroende på situation, social grupp, ålder, kultur och tid (ibid).

Diskussion om teorierna

Beauvoirs feministiska teori har mött kritik där bland annat Johanna Sjöstedt analyserar frågan "Vad är en kvinna?" med stöd i Beauvoirs bok *Det andra könet* (Sjöstedt, 2021, s.30). Sjöstedt tar även upp Butlers *Genustrubbel* och lyfter kritik kring hur båda författarna beskriver kvinnor utifrån andra kategorier och aldrig som en egen. I dagens samhälle är kvinnan starkare vilket kan ses genom att kvinnor själva ställer frågan "Vad är en kvinna?" istället för "Vad eller vem är kvinnan till för?" (Sjöstedt, 2021, s.31). Butler och Beauvoirs

förhåller sig olika till definitionen om kvinnan. Butlers teori tillhör poststrukturalistisk feminism som länge varit tongivande i diskussionen kring formuleringen av vad en kvinna är men denna typ av feminism benämns som en börda när det sker en oönskad utveckling. Sjöstedt lyfter också kritik kring att tala om kvinnor som ett enhetligt subjekt (ibid). Sjöstedt problematiserar Beauvoirs vägran att förhålla sig till frågan om vad en kvinna är men att uppdelningen mellan kritisk filosofi och det vardagliga livet gör *Det andra könet* aktuell även idag (Sjöstedt, 2021, s.45). Slutligen lyfter Sjöstedt att oavsett om man som läsare håller med Beauvoirs analyser eller inte så bidrar det till ett kritiskt samtal om könen. Beauvoir och Butler svarade aldrig på frågan “Vad är en kvinna?” men Sjöstedt tar det som en uppmaning att fortsätta ställa frågan och att vi aldrig kommer kunna sluta att besvara den (ibid).

Med hjälp av de valda teorierna kan vi analysera vårt empiriska material genom att se på materialet med teoriernas utgångspunkter i åtanke. Teorierna blir en central del av vår analys genom vår valda metod av tematisk analys. Peter Svensson (2022, s.234) redogör för teorins roll i samhällsvetenskaplig forskning där den vägleder och begränsar hur vi ser på materialet. Teorin gör det möjligt att se något som något genom att begripliggöra empiri med hjälp av frågor och begrepp, menar Svensson. Tolkningen är en central del i den samhällsvetenskapliga analys och teorin hjälper oss i tolkningsarbetet som ligger till grund för analysen (ibid). Vi har valt följande teorier i relation till vårt syfte och empiriska material. Teorierna förklarar fenomen som berör sociala normer kopplat till sexualitet och/eller genus vilket återspeglar vårt syfte som är att undersöka sociala normer kring sexualitet. I vår analys kommer teorin hjälpa oss att förstå, förklara och problematisera vårt empiriska material.

Metod

Metodologisk övervägande

För denna kandidatuppsats har en kvalitativ forskningsstrategi använts. Kvalitativ forskning bygger på ord som kan påträffas i analys av texter, intervjuer eller observationer (Ahrne & Svensson, 2022 s.9). Syftet med en kvalitativ forskning är att få en förståelse för individers subjektiva verklighet, förståelse och/eller resonemang (ibid). För att undersöka vårt syfte ska vi göra en kvalitativ textanalys. Kvalitativ textanalys är ett brett samlingsbegrepp som innefattar många olika modeller av kvalitativa forsknings- och analysmetoder inom samhällsvetenskap och socialt arbete. Vi anser att kvalitativ forskning med textanalys passar

med vår forskningsfråga då vi vill undersöka och få en ökad förståelse för sociala normer kopplat till sexualitet. Detta utifrån att analysera berättelserna i textform i vårt empiriska material. Vi har vidare valt att använda oss av tematisk analys för att samla in och analysera vårt datamaterial. En tematisk analys utgår från att urskilja, analysera och redovisa teman i texter (Braun & Clarke, 2006). En tematisk analys har teoretisk frihet, vilket innebär att den går att använda i samband med praktiskt taget alla teoretiska utgångspunkter (ibid). Braun och Clarke är de två forskare som ofta associeras med tematisk analys, eftersom att de var de första som satte begreppet på kartan som en självständig metod. Därefter har metoden blivit accepterad av forskare och används frekvent i olika sammanhang inom forskning (Braun & Clarke, 2006).

Diskussion av alternativ datainsamlingsmetod

I början av arbetet undersökte vi alternativa datainsamlingsmetoder för att avgöra ifall intervjuer eller textanalys var det bästa för vår studie. Vi undersökte först ifall det hade fungerat för oss att använda olika slags internet-forum för att hitta och undersöka normer i inlägg på forumen. Bland annat letade vi på umo.se, rfsu.se och ungarelationer.se. Vi fann personliga berättelser som berörde sexuella upplevelser och sexuellt våld. Det fanns däremot nästintill inga inslag av hur samhällets normer ser ut rörande sexuellt våld eller samtycke. Vidare var det svårt att avgöra när inläggen skapades, när sidan senast uppdaterades samt åldern på respondenterna. Därför bestämde vi oss initialt för att använda kvalitativa intervjuer som datainsamlingsmetod, för att intervjua gymnasieelever i åldrarna 18-19 och undersöka ungdomarnas resonemang kring sociala normer rörande sexuellt våld och samtycke. I arbetet med det syftet kontaktade vi rektorer på gymnasieskolor för att få kontakt med eleverna. Vi besökte två olika skolor, fyra klasser sammanlagt, för att presentera vår studie och hitta respondenter. På grund av brist på intresse från ungdomarna blev antalet respondenter för lågt för att kunna genomföra studien. En uppsats som den vi skriver förlitar sig på att den ska hinna genomföras på cirka två månader. Det är vanligt att arbetet behöver revideras på vägen och att en ny tidsplan behöver skapas (Svensson & Ahrne 2022 s.38). För att vi skulle hinna skriva vårt arbete, analysera materialet och få ett arbete av bra kvalitet bestämde vi oss efter lågt intresse från ungdomarna för att revidera datainsamlingsmetoden.

Urval

I den ursprungliga sökningen efter datainsamling var internetforum i fokus. Deras personliga berättelser saknade viktiga detaljer som behövs för att göra tillförlitligheten högre. Därför valde vi att söka efter en bok med en samling av personliga berättelser. Vi använde oss av sökorden "sexuella övergrepp", "konstruktion", "normer", "samhällets syn" och "samtycke", för att söka efter material att analysera. I vår litteratursökning hittade vi boken *Flickan och skammen* (2012) som vi anser speglar normer i samhället kring hur kvinnor och män skapas, vilka egenskaper som kvinnor och män tilldelas och hur normerna kring sexualitet, sex och sexuellt våld ser ut. Valet att avgränsa vårt empiriska material till endast en bok kan anses vara en begränsning. Vi anser dock att eftersom boken skildrar sex personliga berättelser möjliggör det för oss att ha en variation i vårt arbete trots att det endast är en bok. Dessutom möjliggör det att vi kan djupdyka i materialet och göra en ordentlig analys och reflektion kring arbetet. Som redan nämnt behöver ett arbete som detta förlita sig på att det ska gå att genomföra på cirka två månaders tid. Med revidering av datainsamlingsmetod samt resterande arbete är ett djupdykande i empirin att föredra över en ytlig analys med flertal empiriska källor. Vidare anser vi att boken vi har valt som empiri speglar de mest väsentliga delarna av våra teorier och fångar kärnan i vad vi vill undersöka. Samtliga personer som berättelserna utgår från är kvinnor. Aldrarna på kvinnorna är; 28, 24, 52, 38, 24, 46. Det är viktigt för oss att poängtera att boken blev publicerad år 2016, två år innan samtyckeslagstiftningen instiftades. Vi reflekterade över vilken relevans samtyckeslagstiftningen skulle ha för vårt material, och kom överens om att den kan fungera som en diskussionspunkt i analysen.

Vidare är vårt urval målstyrt, vilket innebär att vi i rollen av forskare har valt ut materialet som vi ska bearbeta på ett strategiskt sätt för att materialet ska vara relevant för våra frågeställningar och syfte (Bryman 2018 s.496). Vårt urval är ett teoretiskt urval, vilket är en form av målstyrt urval. Ett teoretiskt urval innebär att urvalet är valt så att forskaren ska kunna formulera, utveckla och hitta kategoriseringar i materialet som kan kopplas till den teoretiska utgångspunkten (Bryman 2018 s.499). Ett teoretiskt urval används för att utveckla en teori som forskaren vill undersöka. I vårt fall valde vi boken *Flickan och skammen* för att den ska utveckla och spegla våra ursprungliga teoretiska utgångspunkter. I takt med att vi läser materialet kommer mönster och kategoriseringar att dyka upp som kommer att utveckla våra teorier. Tematisk analys passar bra till denna urvalsmetod då den går att angripa utifrån en teoretisk utgångspunkt (Braun & Clarke 2006). Det innebär att forskaren fokuserar på

specifika teoretiska utgångspunkter för att urskilja i sitt material. Detta genererar ett antal teman som kan spegla, utveckla och inkludera teman som har blivit identifierade av andra forskare (Braun & Clarke 2006).

Genomförande och bearbetning

Bryman (2018, s.707) redogör för innehållet och genomförandet för tematisk analys vilket vi utgått ifrån i vårt genomförande. Vårt material består av en bok där vårt fokus har varit de sex personliga berättelserna, men övriga kapitel har också tagits med i beaktning. I första steg läser vi de personliga berättelserna i boken och lär känna materialet samt börjar urskilja återkommande innehåll i texterna. Identifieringen av återkommande innehåll är början av vår kodning som Bryman beskriver som andra steget i processen (Bryman, 2018, s.707). Denna kodning kallar Bryman öppen kodning och den ökar snabbt i antal. För att sedan konkretisera koderna utvecklas högre nivåer av teman där koder med gemensamma element bildar högre liggande nivåer med teman (ibid). När vi gjort teman av våra koder skapar vi en rankning av dessa vilket kan beskrivas som att vi bildar delteman eller identifierar olika dimensioner av våra teman. Exempel på detta är att koderna *alkohol*, *förminskning av våld* och *gruppträck* skapade den högre koden *Sociala sanktioner*. Bryman (2018, s.707) lyfter vikten i att sätta etiketter på sina teman som är relevanta för undersökningens syfte och fångar stora delar av datan. Detta blir tydligt i vår kodning då vi använt vissa begrepp från valda teorier som teman.

Femte steget i Brymans lista är att undersöka samband mellan begreppen/teman som skapades i förra steget (ibid). Här reflekterar vi kring likheter och skillnader mellan begreppen för att genomföra vår analys. Detta sker tillsammans med våra valda teorier. De samband och variationer vi identifierats redovisas i vår analysdel där vi även försvarar våra teman. Bryman betonar vikten i att vara transparent i sin kodning och att argumentera för kodningens betydelse och vikt då koderna inte är intressanta på egen kraft utan forskaren behöver visa detta (Bryman, 2018, s.708). Vi bifogar vårt kodningsschema som bilaga för att på ett transparent sätt redogöra våra teman och koder i relation till text då vi citerar meningarna som utgör de olika koderna.

De valda teoretiska utgångspunkterna är centrala i vår analys då de agerar stöd i att tolka och förklara vårt empiriska material. Vår analys är ett växelspel mellan abstrakta teoretiska resonemang och konkreta empiriska exempel. Detta växelspel tar Svensson (2020, s.242) upp

vid talan om teorins roll i analysen där växelspelet kan ge materialet en analytiskt blick, att se materialet som något. Vidare lyfter Svensson att man bör vara öppen för problematisering och motsägelser till sina teoretiska utgångspunkter beroende på vad som kommer fram ur det empiriska materialet (ibid). I vår analys försöker vi därmed lyfta både likheter och skillnader i materialet och med hjälp av teorierna tolka detta men samtidigt förklara hur teorin ibland motsäger empirin.

Studiens tillförlitlighet

Bryman lyfter fram att tillförlitlighet och äkthet kan användas istället för validitet och reliabilitet i kvalitativa undersökningar (Bryman, 2018 s.467-70). Tillförlitlighet har fyra undergrupper; trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt möjlighet att styrka och konfirmera. Studiens tillförlitlighet kommer att presenteras genom Brymans fyra kriterier.

Trovärdighet

Bryman (2018, s.46.) skriver att trovärdighet innebär att forskningen genomförs i enlighet med reglerna och att detta säkerställs under arbetet. Rapportering av studiens resultat till deltagarna är den andra delen som talar för trovärdighet. Detta ger deltagarna möjlighet att kommentera studien (ibid). Vår studie har följt de riktlinjer och regler som Lunds universitet har för examensarbete samt övrig kurslitteratur och regelverk som berör forskning. Eftersom vårt empiriska material består av en bok med personliga berättelser där majoriteten av namnen har blivit anonymiserade finns det ingen möjlighet för återkoppling till några deltagare. Därmed har vi lagt stor vikt vid att materialet hanteras korrekt samt att vi kritiskt reflekterat kring vårt material och behandlat det med försiktighet. Exempel på detta är att vi fokuserat på bokens (Wennstam, 2016) personliga berättelser och inte på Wennstams egna reflektioner. Detta minskar risken att vårt analytiska synsätt färgas av författarens egna reflektioner. För att dessutom minska tolkningarna av textmaterialet har vi valt att citera vissa delar av empirin i analysen, detta möjliggör för läsaren att hålla en kritisk ståndpunkt.

Överförbarhet

Överförbarhet innefattar möjligheten att överföra resultaten i en annan miljö och gynnas därför av omfattande beskrivningar av resultaten och tillvägagångssättet (Bryman, 2018, s.467). Vid kvantitativa metoder brukar detta kallas generaliserbarhet (ibid). För att säkerställa överförbarheten av vårt arbete beskriver vi vårt genomförande på ett noggrant sätt som inte utelämnar några delar. Genom att bifoga vårt kodningsschema över materialet går det även att

tydligt följa vårt arbete. Detta betyder inte att andra kommer att få samma resultat som oss om de väljer att analysera en annan bok eller ens samma bok. Sammanfattningsvis kan överförbarheten ses som låg på studien då dess syfte är att djupdyka i ett begränsat och målstyrt urval, hade vi däremot analyserat en större mängd erfarenheter och berättelser hade överförbarheten och möjligheten att generalisera ökat. Tidsbegränsningen och syftet är de huvudsakliga faktorerna till detta.

Pålitlighet

Pålitlighet innebär att forskaren kritiskt reflekterar kring sitt arbete och fullständigt redogör för samtliga delar av forskningsprocessen (Bryman, 2018, s.468). Vi har eftersträvat ett noggrant arbete från start och har kontrolläst varandras stycken för att fånga upp eventuella frågetecken samt haft kritiska reflektioner kring vårt arbete. Det kritiska reflekterandet har även skett på våra handledningstillfällen samt tillsammans med vår utomstående person som kontrolläst vårt arbete och gett kommentarer. Vi anser att forskningsprocessen blir tydligt när vi beskriver våra övervägande och genomförande, där vi bland annat redovisar våra ändringar. Exempelvis att vi inte fick önskat intresset för intervjuer och behövde ändra vårt empiriska material för att möjliggöra ett genomförande av vår studie. Ytterligare ett exempel på redogörelse av forskningsprocessen är bilagan med vårt kodningsschema som tydligt redogör vårt arbete med materialet.

Möjlighet att styrka och konfirmera

Möjlighet att styrka och konfirmera omfattar i vilken mån forskarens personliga värderingar och den teoretiska inriktningen påverkat resultatet. Målet är att inte låta personliga värderingar eller teorin styra undersökningen utan forskaren bör agera i god tro. Detta för att kunna styrka resultaten. (Bryman 2018 s.470). Vi är två individer med två olika värderingsgrunder som redan innan arbetet gjorde det tydligt att vi går in med öppna sinnen kring resultatets innehåll och riktning. Teoridelen var till stor del utformad innan analysen påbörjades och har genom vårt metodval blir vår teori en central del i analysen. Detta kan också ha påverkat hur vi har sett på materialet, även om det inte var tanken. Vårt val av teori samt vilka teman och koder vi urskiljer från materialet påverkar i sin tur resultatet. Katarina Jacobsson tar upp hur forskarna mer eller mindre alltid påverkar resultatet i kvalitativa undersökningar och att det blir viktigt att belysa forskarens påverkan (Jacobsson, 2008, s.171). Vi kan komma att påverka studien i allt från val av teori, metod och kodning då

samtliga är aktiva val som vi gjort. Dessa val redovisas och vår roll i undersökningen är synlig genom vårt arbete för att synliggöra våra val och överväganden.

Forskningsetik

Begreppen sexuellt våld och samtycke kan bli ett känsligt ämne och om detta hade varit ett forskningsprojekt hade en etikprövning krävts. Sara Eldén (2020, s.34) redogör för kriterier som medför etikprövning, varav en berör sexualliv och sexuell läggning (ibid). Detta är något vår studie berör även om det handlar om sekundärkälla i form av en utgiven bok med personliga berättelser. Forskningsetiken har varit central i våra kritiska reflektioner under arbetets gång då etiken har uteslutit vårt primära metodval som var intervjuer med gymnasieungdomar, där en andel är underåriga och mer sårbara. I det metodvalet hade forskningsetiken varit svår att motivera, även om resultatet hade gett en värdefull kunskap hade det varit svårt att säkerställa god etik och att deltagarna inte hade påverkats negativt. Genom att nu istället genomföra studien med hjälp av en textanalys av redan befintliga berättelser blir forskningsetiken enklare att motivera men ändå inte helt oproblematiserad.

Vårt empiriska material består nu av offentliga texter som alla har tillgång till men vi ville ändå säkerställa att materialet hanterats med god etik. Innan vi började använda texten säkerställde vi att insamlingen gjorts enligt god forskningsetik för att sedan göra en egen bedömning kring vår användning. Majoriteten av berättelserna har blivit anonymiserade av Wennstam genom namnändringar samt ändringar i detaljer för att inte kunna koppla berättelserna till enskilda individer. Två kvinnor i Wennstams bok har inte blivit anonymiserade vid namn och Wennstam redogör att dessa personer själva har samtyckt till att behålla sina riktiga namn. Vi har valt att behålla de namn som ges i boken för att behålla arbetets trovärdighet. Trots att kvinnorna i Wennstams reportage har samtyckt till att medverka i hennes kritiska reportage, tillgänglig för alla i världen att läsa, har kvinnorna inte samtyckt till att medverka i vår forskningsstudie. I förhållande till frågor som berör frihet och självbestämmande kan forskarens resultat orsaka respondenterna lidande, beroende på hur det presenteras. Det är viktigt att hålla i åtanke och försöka upprätthålla en balans mellan att genomföra kvalitativt god forskning med människor och samtidigt skydda människorna som medverkar i studien. Eftersom att kvinnorna i vår empiri inte har samtyckt till att medverka i denna studie kan deras synpunkt och tolkning av resultatet vara annorlunda än vårt. Med denna bakgrund har vi fått väga värdet av vår studie mot möjliga risker för kvinnorna. Eldén

(2020, s.78) lyfter detta resonemang som avgörande för god forskningsetik. Med grund i Eldéns resonemang om etisk försvarbarhet har vi diskuterat eventuella konsekvenser för kvinnorna genom vår studie (ibid). Vi har landat i slutsatsen att vår studie är etiskt försvarbar genom att den bidrar med viktig och relevant information som kan användas till vidare forskning. Detta motiverar vi med att syftet är att urskilja normerna och inte fokusera på detaljerna i det sexuella våld som beskrivs i boken.

Arbetsfördelning

Genom arbetets gång har vi båda varit delaktiga under samtliga delar i uppsatsen. Vi har gemensamt utformat en tidsplanering och uppdelning av arbetets mindre delar, främst rörande litteratursökning. Vi har diskuterat och reflekterat fram önskat innehåll i alla delar och sedan delat upp vissa rubriker för att effektivisera arbetet. Vi har kontinuerligt läst och diskuterat varandras skrivna delar och tillsammans reviderat. Bearbetningen av vårt material skedde individuellt för att få ut maximalt med koder och inte påverka varandra i vår läsning, för att sedan gemensamt genomföra kodningsschemat. Analysen och diskussionen har vi skrivit gemensamt och tillsammans gått inom det slutgiltiga arbetet.

Analys

I vår analys kommer följande forskningsfrågor att besvaras; Vilka sociala normer urskiljs i bokens personliga berättelser? Hur skildras könsskillnader i bokens personliga berättelser? Och vilka gråzoner i normer kring sexuella handlingar identifieras av berättelserna i boken? Frågorna kommer att besvaras utifrån de personliga berättelserna i boken *Flickan och skammen* som i sin tur kommer att tolkas med hjälp av våra valda teorier och tidigare forskning.

Player eller hora?

Begreppet normer omfattar det ideal som en person förväntas anpassa sig till och utgörs av sociala mönster som anses godtagbara i en social grupp. Individens handlingar bör överensstämma med normala mönster som urskiljs i normsystemet. Att gå emot normen kräver mod och kan leda till olika former av sanktioner (Nationalencyklopedin, 2023). I detta avsnittet kommer vi att diskutera sociala normer rörande sexualitet i relation till vad som är manligt och kvinnligt.

Vår empiri diskuterar samhällets syn på sexualitet, med extra fokus på kvinnlig sexualitet. Detta återspeglar i sin tur upplevelsen av normsystem i samhället. När de personliga berättelserna talar om sexuella normer skiljer de nästan alltid på kvinnliga och manliga normer och att utrymmet skiljer sig mellan könen. Både män och kvinnor beskrivs ha sexuella normer och där konsekvenser av normbrytande beteende uppkommer, men det beskrivs även att normerna ofta går emot varandra. Vid en diskussion kring hur samhället såg på killar och tjejer som "ligger runt" blev tjejen stämplad som "hora" vilket var negativt laddat medan killarna som hade samma beteende stämplades som "player", som var positivt laddat.

Player. Det var ordet man använde om killarna... Och det konstiga var att ändå ville alla tjejer ha honom. Jag med. Det där med player var inget negativt laddat, både killar och tjejer såg på något sätt upp till honom. (Amanda, s.29)

Kvinnornas berättelser speglar en rädsla för att få ett negativt rykte om sig om man agerade normbrytande. Samtidigt var normerna otydliga i form att de såg männen ha ett beteende som ansågs vara okej men när kvinnorna hade liknande beteende var det oacceptabelt. Detta skapar en tydlig kategorisering av kvinnligt och manligt i relation till sexualitet. Judith Butler (2007) kritiserade kategoriseringen och skapandet av normer då hon anser att de som förstår sitt genus som icke-normativt kan trivas och leva utan våld och fri från känslan att vara överklig. Butler lyfter den heteronormativa matrisen som innebär en genusordning där män och kvinnor står som varandras motsatser. Med genus tillkommer, enligt Butler, fördomar och föreställningar kopplat till bland annat beteende och utseende (ibid). Kvinnornas berättelser om deras erfarenheter och uppfattningar kan tolkas genom Butlers teori som beskrivandet av genus och dess föreställningar som samhället har skapat.

Det var som om jag ville visa alla att jag var den fina flickan, det var viktigt att upprätthålla en bild av en ordentlig tjej. Jag gick "all in", kan man säga, jag skulle vara duktig i skolan, helt perfekt. Det påverkade mig i allt, hur jag flörtade, hur jag klädde mig, hur alla såg på mig. (Emilia s.91).

Emilia beskriver hur hon anpassar sig för att passa in i de sociala normerna, detta som ett resultat av normbrytande beteende som ledde till sanktioner och ryktesspridning. Emilia berättar att hennes ändrade beteende för att passa in var ett försök att få bort horstämplen. Men trots ett ändrat beteende var resterande tid i gymnasiet präglad av sociala sanktioner och negativ ryktesspridning. Till skillnad från Butlers uppfattning av genus som en social

konstruktion menar Beauvoir att "man föds inte till kvinna, man blir det". Emilias berättelse kan med Beauvoirs teori förklaras som att kvinnors sexualitet omgärdas av tabu och att kvinnor förväntas agera passivt. Detta kan leda till att kvinnor inte vågar lita på sin egen styrka (Beauvoir, 2012). Emilias berättelse skildrar hur hon istället för att lita på sin egen styrka, anpassar sig och agerar passivt för att passa in i normen och undvika ytterligare sociala sanktioner.

Rädslan och passiviteten är återkommande i flera berättelser som redogör för hur normer upplevs först efter de överträds. När väl normen har överskridits är uppfattningen i berättelserna att tjejs stämpel sitter kvar länge. Andra berättelser beskriver en rädsla för att bli utsatt för ryktesspridning och beskriver hur normer blev tydliga genom att bevittna andra som agerar normbrytande.

Hon var en tjej som verkligen hade legat med helt fel killar, hon hade ett väldigt horrykte...Jag minns att jag hörde hur de snackade om Isabelle och tänkte okej, det där får jag inte göra, då kommer det börja snackas om mig också. (Amanda, s.28)

Att få någon form av rykte...jag är alltid rädd för det. Jag vet att jag gillar att flirta, att jag gärna hoppar i säng om jag gillar någon, men nu tänker jag att jag måste hålla mig i skinnet. (Amanda, s.31)

Amanda beskriver tydligt hur normerna skrämde och begränsade henne genom rädslan för sociala sanktioner i form av rykte. Rädslan för att själv bli utsatt återspeglas i omgivningen där berättelserna redogör hur både tjejer och killar spred rykten och utslöt tjejerna som hade en horstämpel. Tjejerna anledning förklarades i att inte själva riskera att bli utstött samt att påpeka att man inte var som "hon". Killarnas anledning motiverades av att deras rykte kunde höjas genom att sprida vilka han hade haft sex med och hur enkelt det hade varit. När han spred detta sänkte han tjejerna som han varit med, även om båda varit lika delaktiga. Detta tydliggör skillnaderna mellan köns sociala normer.

När de (killarna) spred rykten om mig framstod de bara som ännu mer macho i de andra killarnas ögon. Genom att behandla en tjej illa blev de mer manliga på något vis. (Mikaela, s.188).

Tjejerna som viskade bakom min rygg... då blev de ju bättre. Genom att hela tiden påpeka att de inte var som jag kunde de hålla sig högre upp. (Mikaela s.188).

Sociala sanktioner

Normer upprätthålls genom sociala sanktioner av olika slag. De personliga berättelserna skildrar hur ett normbrytande beteende lett till utanförskap och sanktioner från samhället. Oavsett ålder hos kvinnorna som berättar har alla personliga berättelser skildrat olika former av sociala sanktioner. Det har handlat om sociala sanktioner på olika nivåer, både på ett personligt plan och ett större samhällsligt plan. Nivån kan sträcka sig från att inte längre bli bjuden på fester till att flera miljoner har hört en nedvärderande låt om dig. De sociala sanktionerna som skildras i texterna kan brytas ner i olika kategorier och former. Sociala sanktioner är ett centralt begrepp i Simone De Beauvoir teori om det andra könet och benämner normbrytande beteendet som leder till social sanktionering som immanens. Immanens beskriver hur kvinnan förväntas att agera passivt till de tillskrivna normerna och inte agera efter egen vilja (Beauvoir, 2012, s.335).

Tig eller bli straffad

Flera av kvinnorna berättar hur folk i deras närhet förminskat våldet eller övergreppen som de blivit utsatta för. Berättelserna skildrar olika nivåer och händelseförlopp rörande förminskande av våld. Förminskandet kan ske i förebyggande syfte för att undvika sociala sanktioner. Mikaela berättar om en sådan situation där hennes mamma förminskar våldet:

Mamma var ju väldigt mån om fasaden. När hon fick reda på misshandeln blev hon mest arg på mig. Hon blev väldigt orolig för vad som skulle komma fram om mig och mitt beteende om det blev en polisanmälan. Så det blev inget. (Mikaela, s.190).

Mikaelas mamma förminskar våldet som Mikaela hade utsatts för i syfte att undvika samhällets åsikter och i sin tur eventuella sociala sanktioner som hade kunnat drabba familjen. För mamman blir det viktigare att upprätthålla en bra bild utåt, än att våldet som hennes dotter utsattes för är fel. Vidare tar hon inte hänsyn till hennes dotters känslor kring våldet. Förminskning behöver inte endast komma från människor runt omkring offret, utan det kan även komma på en mikronivå från offret själv. Amanda berättar om hur hon själv förminskade vad hon hade blivit utsatt för.

Och jag sa till mig själv att om jag bara hade varit mer försiktig, så hade allt det här aldrig hänt. (Amanda, s.27).

Amanda fortsatte skylla sig själv och förminska våldet som hon hade blivit utsatt för. Hon beskriver ett stort självhat och berättar att hon skar sig själv i armarna och gömde sin kropp under bandage. Hon beskriver även att hon såg ut som vanligt på utsidan, men att hennes insida var en enda röra. Hennes självhat och känsla av skam kan anses vara en social sanktion och en konsekvens av samhällets normer. Amanda berättar senare i boken att hon valde att flytta ifrån sin hemstad när hon började gymnasiet, för att undvika alla rykten. Hennes vilja att undvika sociala sanktioner kopplat till ryktesspridning blev dock fruktlös. När hon började gymnasiet hängde hon med en tjej som hade värre ryktesspridning än hon själv hade, och Amanda tyckte om känslan av att inte vara "den värsta". Dock blev Amanda tillslut medsvept i ryktesvågen och de sociala sanktionerna blev värre än någonsin.

Vidare är alkohol en annan nivå av förminskning av våld som var återkommande i berättelserna. Alkohol används som en motiverande faktor att offret får skylla sig själv för våldet och övergreppen. Det kunde vara den utsatta själv som använde alkohol som den påverkande faktorn till övergreppet och att det därmed var hennes egna fel.

Jag hade liksom ingen styrsel över det, över mig själv när jag drack. Jag ville inte ligga med alla de killarna, inte egentligen, men jag kunde ändå inte säga nej. Jag har använt min kropp, när jag egentligen bara velat höra att jag är fin. Sex blev bara dåligt till slut. (Amanda, s.29)

Det kunde även vara personer i kvinnornas närhet som skuldbelade dem för vad de blivit utsatta för och som sedan lett till utanförskap.

Till och med mina egna kompisar gav mig skulden. Men du drack dig ju så full, sa de. Det sveket är faktiskt det som har gett mig mest ärr. (Emilia, s.88).

Skillnaden mellan att kvinnan själv skuldbelägger sig och att personer i ens närhet gör det kan enligt Beauvoir tolkas som samhällets tillskrivna normer. Beauvoir beskriver hur kvinnor har begränsat utrymme att tolka sin kvinnlighet och att göra vad hon vill. Det är normerna som är tillskrivna som kvinnan bör följa då kvinnan ses som underordnad mannen (Beauvoir, 2012). Emilia berättar om en händelse på polisstationen när hon skulle anmäla ett sexuellt övergrepp men blev bemött av förminskande och ifrågasättande av hennes egna beteende:

Han var en barsk, överviktig man i fyrtioårsåldern som bara sa till mig att eftersom att jag hade varit så full påverkade det min trovärdighet. Han frågade vilken typ av trosor jag hade haft på mig, om det hade varit stringtrosor. När jag berättade att Arvid hade tagit på mig innanför trosorna sa han att det inte var värre än ett sexuellt ofredande. (Emilia, s.87).

Redan innan besöket på polisstationen hade Emilia fått uppleva misstro och skuldbeläggning från sina vänner och övriga skolkamrater. Ändå valde hon att fortsätta med sin polisanmälan mot killen som överföll henne på en fest. Detta ledde till grova sociala sanktioner och hot där killen som överföll henne fick alla att vända sig mot Emilia. Detta återspeglar hur mannen är överordnad kvinnan enligt Beauvoir begrepp immanens (Beauvoir, 2012). Emilia bröt mot normen och stod upp för vad hon själv tyckte och kände, att situationen var fel och det var hon som var offret. Immanens redogör för hur normbrytande beteende leder till social sanktion och att det grundas när kvinnor agerar utifrån eget tycke och inte enligt normen (Beauvoir, 2012). Samtliga exempel på förminskningar kan kopplas till våldtäktsmyter (Weiss 2009). Våldtäktsmyterna är praktexemplar på hur samhället har utvecklat en tanke om att man måste förminska sexuellt våld, främst mot kvinnor. Detta för att upprätthålla diskursen i samhället som säger att kvinnor inte har några sexuella begär, samt att de måste hålla männens sexuella begär i schack (ibid). Även här anses kvinnan vara underordnad mannen, såsom Beauvoir beskriver (2012). De personliga berättelserna överensstämmer med tidigare forskning som redogör för kvinnors rädsla att utsättas för våld eller vedergällning ifall de nekar till sex (Marston & King, 2006). Vidare pekat tidigare forskning på att samhällets normer säger att man som kvinna ska tåla ifall man utsätts för sexuellt våld (ibid). I både Emilias och Fanndis berättelser polisanmäler de sina förövare som utsatte de för sexuellt våld. De gick emot normen som beskrivs i tidigare forskning att kvinnor ska tåla. Och de blev straffade för det.

Emilia, det här har ju gått helt överstyr, sa Wilmer. Om du tar tillbaka din polisanmälan så slutar vi att sprida rykten om dig. (Emilia s. 89)

Wilmers antydan om att han och hans gäng skulle sluta sprida rykten är antagligen ett tomt löfte. För Emilia bröt mot normen som säger hur mycket plats hon som kvinna får lov att ta, och om det inte hade varit polisanmälan som var upphov till ryktesspridningen hade det antagligen varit någonting annat. Wilmers uttalande kan ses som ett försök till att förminska

hennes upplevelse. Han anser inte att hon har rätt till att anmäla händelsen eftersom att han inte anser att Emilia har rätten till den platsen, och antagligen för att det påverkar honom som man. De personliga berättelserna överensstämmer med tidigare forskning, att deras upplevelser förminskas och påverkar dem negativt då de går emot samhällets normer.

Gruppsyck

Gruppsyck kan ses som en annan nivå av social sanktion som riktar in sig på människors sociala tryck på varandra. Det kan handla om att passa in i normen genom att hålla med personerna med mest makt och inte gå emot den stora gruppen. Flera av berättelserna beskriver hur deras före detta kompisgäng börjat stänga ute dem och hur kompisarna beskrev en rädsla att själva bli utsatta för social sanktion.

Jag frågade en kompis varför hon inte hälsade på mig och hon svarade att Wilmer gick omkring och hotade folk om de backade mig. (Emilia, s.88)

Emilia beskriver Wilmer, killen som utsatt henne för sexuellt övergrepp, som någon med makt och att eleverna var rädda att stå upp emot honom med rädslan att sticka ut. Vidare beskriver Emilia hur gruppsyckets kraft blev tydligt när killen som stöttat henne sedan övergreppet nu stod med förövaren och skrek ut skällsord mot Emilia.

När hon gick därifrån skrek de efter henne. Vartenda fult ord man kan skrika efter en tjej. "Till och med Hugo stod och skrek hora efter mig, omgiven av de andra i gänget. Han som var helt förkrossad den natten över vad de hade gjort med mig. "Det säger en hel del om gruppsyckets kraft." (Emilia, s.89)

Mikaela beskriver hur gruppsycket för henne var att hon blev utfrysad både från tjejgänget och killgänget efter att rykten om hennes "lätsamhet" hade spridit sig i skolan. Det enda sättet för henne att få umgås med sina jämnåriga var att utföra sexuella handlingar som hon egentligen inte hade lust till.

Hon hade inte fyllt tretton år ännu, och hon började inse att det enda sättet för henne att få fortsätta hänga med gänget hon så gärna ville vara en del av var att ha sex med killarna. (Mikaela, s.187).

Det andra könet

Simone De Beauvoir beskriver kvinnan som det andra könet och att kvinnan alltid beskrivs i relation till mannen (2012). De personliga berättelserna skildrar på ett tydligt sätt hur detta upprätthålls och syns i praktiken. Fanndis beskriver hur hon blev automatiskt mindre värd än en kille som hon var tillsammans med - endast för att hon var kvinna.

Och en sak stör mig - när det är så stor skillnad på hur man ser på vad killar respektive tjejer får lov att göra... Han fick ett rykte om sig att vara värsta hingsten för att han var ihop med mig, trots att vi inte ens hade haft sex med varandra. "Du får väl göra vad du vill med den horan" sa folk. (Fanndis, s.214-215).

Fanndis blev i samhällets ögon automatiskt mannens ägodel när hon blev tillsammans med honom, och han fick lov att behandla henne som han ville. Detta stämmer överens med det som Beauvoir framställer om det andra könet, teorin beskriver att mannen blir ett subjekt, medan kvinnan blir ett objekt (2012). Tanken om att kvinnan alltid står i underordning till mannen bidrar till att kvinnan i praktiken inte heller kan bestämma kring sitt eget liv och hur hon framställs. Samhället skapar förväntningar på hur männen ska bete sig, och hur kvinnorna ska bete sig i förhållande till männen.

“Om de är kåta får man väl ställa upp”

Kvinnorna beskriver hur kvinnor och män har helt olika förväntningar på sig när det kommer till sex. Kvinnornas utrymme beskrivs som begränsat genom att gränsen för vad som är acceptabelt är betydligt lägre för kvinnor än för män. Kvinnorna förväntas ställa upp för männen när de vill ha sex men de förväntas inte vara styrande eller själv vilja ha en stor sexdrift.

Och om de är kåta så får man väl ställa upp. Det känns som att jag i hela mitt liv fått lära mig att vi kvinnor finns till för mäns sexuella tillfredsställelse. (Mikaela, s.191).

Allt verkar ju handla om att begränsa tjejers sexualitet. Så har det varit historiskt, och på många sätt är det så fortfarande...den här kvinnliga sexualiteten som måste...ja tryckas ner. (Birgitta, s.134)

Dessa citat redogör för upplevelsen om att normen kring könens sexualitet är något som funnits sedan länge och att den är hårt stämplad. Med dessa könsförväntningar riskerar kvinnan att få ett dåligt rykte för att vara för sexuell eller stämplad som hora. Kvinnorna

beskriver hur de blir anklagade för att vara lösaktiga och därigenom mindre värda i killars ögon, när de bryter mot denna norm. Bokens berättelser beskriver på flera sätt hur de upplever begränsningar hos kvinnans sexualitet och att de ständigt blir påmind om att deras sexualitet ska utgå ifrån männen. Birgitta förklarar detta så här:

En tjej ska inte knulla runt, eller i vart fall ska hon inte visa att hon knullar runt. Antingen är hon horan, eller så är hon flickvänsmaterial. Och är hon ingetdera så är hon en torris. En tjej definieras ju aldrig i första hand utifrån om hon är beläst, rolig, smart...vad det nu är. Utan vad hon är i förhållande till killarna. (Birgitta, s.134)

Kvinnornas uppfattning av att deras sexualitet bedöms i relation till männens bekräftas i tidigare forskning. I en global forskningsöversikt (Marston & King, 2006) belyser forskare hur kvinnors sexuella beteende är begränsat och att små faktorer som visar på sexuell lust påverkar synen på kvinnor medan samma faktor var accepterad hos männen. Denna uppfattning och norm är den grundläggande uppfattningen i teorin om det andra könet, att kvinnan beskrivs genom vad hon är i förhållande till männen. Simone de Beauvoir utformade sin teori i mitten av 1900-talet men påvisas än idag ha tydliga kopplingar till könsnormerna och förväntningarna på könen. Teorin stärker kvinnornas uppfattning kring följande könsförväntningar om en begränsad kvinnlig sexualitet då den redan fanns på Beauvoirs tid (Beauvoir, 2012). Detta talar också för hur starka normer kan vara och hur de kan sitta i flera generationer och inte är något som kan förändras över en dag. Teorin om sexuella skript menar att stereotyper bildas i olika dimensioner där kulturdimensionen riktar sig till en historisk och samhällsnivå (Gagnon & Simon, 1973). Med grund i denna teori kan man tolka kvinnornas uppfattningar som något med grund i historien och hur stereotyper som fastställdes förr är med oss än idag och ligger till grund till våra sexuella förväntningar.

I arbetet med bokens personliga berättelser identifierade vi skillnader i kvinnornas förhållningssätt till könsförväntningar. Vissa var mer obrydda och tog för sig medan vissa agerade med försiktighet. Amanda berättar hur hon sökte efter uppmärksamhet och alltid tog stor plats i grupper genom att vara högljudd. Vidare berättar Amanda att med tonåren var önskan om uppmärksamheten främst från killar och att hon gjorde allt för att få den. Hon märkte att killarna påverkades av hennes pubertetsutveckling, vilket hon utnyttjade för att få den önskade uppmärksamheten. Detta blev tillslut Amandas fall där hennes gränser inte respekteras och hon fick snabbt rykte som "den lösaktiga tjejer". Flera av berättelserna delar

Amandas synvinkel på hur samspelet med killarna fungerade genom att visa sexuellt intresse fick man deras uppmärksamhet och blev en i gänget men att gränsen till att bli stämplad som lösaktig var suddig. Mikaela som redan hade fått stämpeln som lösaktig uppfattade att det enda sättet att få vara kvar i gänget var att fortsätta att ha sex med killarna. Vidare beskriver Birgitta hur hon såg på den sköra gränsen för vad som var okej beteende för tjejerna:

Jag trodde verkligen att det var okej för mig att göra samma sak som killarna... Det är först när man bryter mot en norm som man märker att den finns där. För den fanns. Gränsen för vad hon fick lov att göra. Och den var alls inte densamma som för killarna. (Birgitta s.131)

Könsförväntningar är en del av sexuella skript, som berättar hur handlingsutrymmet för sexualitet ser ut. Handlingsutrymmet förändras i livet beroende på vilken ålder du är i, hur den specifika sexuella situationen ser ut och hur sociala grupper och kultur ser ut. Birgitta beskriver hur hennes handlingsutrymme kring sexualitet förändrades i samband med åldern. När hon var yngre, innan hon hade nått puberteten, tog Birgitta mycket plats och betedde sig som en av killarna. Men när hon nådde puberteten och hennes kropp började utvecklas så kände hon av en skiftning i samhället runt omkring henne kring vad hon "fick lov" att göra. Hon fick inte längre ta samma plats som innan och hon upplevde att folk tyckte att hon var besvärlig istället för gullig. Hon fick ett rykte om att hon var "hora". Sexualiteten ska i sin tonårstid enligt teorin om sexuella skript vara en tid då man "leker runt" och utforskar sexualiteten (Gagnon & Simon 1973). Trots detta är förväntningarna på kvinnor och män helt olika. Kvinnan förväntas reagera när mannen agerar, men annars ska kvinnan förbli passiv. Denna fasen av utforskande bör pågå ända fram till äktenskap, och då ska man hålla sig till samma person livet ut (Gagnon & Simon 1973). Birgitta beskriver vidare hur andra ser på sexualitet i 50-årsåldern.

Ja herregud, när man har passerat femtio så ska man ju inte ha sex överhuvudtaget! Jag fick en låda med sexleksaker av några kollegor när jag slutade på en tidigare arbetsplats, och då var det en trettioårig kvinna som stirrade på alla gelerna och kondomerna och sa "men... vad ska du med det till?!". (Birgitta s.135).

När man är gift ser de sexuella skripten annorlunda ut, och teorin betonar att parterna kan tillfredsställa varandra på andra sätt än genom sexuella handlingar (Gagnon & Simon 1973). Det kan ske genom arbete, genom barnen eller ge varandra trygghet. Birgitta skrattar i

berättelsen, och är väl medveten om att sexualiteten och sex utvecklas och ofta blir bättre genom åren. Birgittas berättelse visar att de alternativa sätten att tillfredsställa varandra i ett partnerskap inte behöver vara de enda sätten. De kan vara ett bra fundament och komplement till sex, men behöver inte ersätta det.

Sexuella skript tar vidare upp begreppet intrapsykiska scenarier som kopplar sexuella begär till sociala kontexter. Gagnon och Simon diskuterar i sin teori kring tonårens påverkan på sexuella skript och att det är under den tidsperioden vi lär oss mest om vårt sexuella begär. Teorin beskriver hur våra sexuella begär fäster sig lätt och att vi alltid bär med oss tidigare erfarenheter. Vidare syftar teorin på att det inte finns några allmänna bestämmelser utan generella principer som vi bör observera men att det ofta ses som ett mysterium (Gagnon & Simon 1973). Detta mysterium kan tolkas i kvinnornas berättelser om den osynliga gränsen för vad som är acceptabelt och inte, där förväntningarna på sexualiteten skiljer sig grovt mellan könen. Intrapsykiska scenarier kan grunda sig i tonårens erfarenheter och att mycket av sexualiteten återspeglar och påverkas av hur lusten och erfarenheterna såg ut under tonåren. Detta är dock något som vårt empiriska material talar emot. Kvinnorna som blivit stämplad som "hora", "madrass" eller "lösaktig", är inte stämplade för hela livet. Det som hänger kvar är dock skammen. När Mikaela får frågan om hur hon ser på sitt värde idag efter ryktesspridning och sexuella övergrepp svarar hon:

"Det är en intressant fråga. Jag ser mig som en stark kvinna, en som aldrig skulle tillåta att en man behandlade mig så. ..." "Idag är det ju helt annorlunda, när jag är vuxen" (Mikaela, s.192)

Detta motsäger tanken om att sexuella skript stannar kvar till framtida sexuella interaktioner. Samtidigt finns det berättelser som redogör för hur erfarenheterna har präglat ens sexuella liv men att det då tar utgång i skam. Själva stämpeln på kvinnorna beskrivs ha sin största koppling till skolgången, att den höll i sig tills man gick ut skolan men att den i vuxen ålder inte hade en central del. Birgitta berättar hur hon ibland kan skämta med sin man om att hon inte direkt var oskuld när de träffades men att det inte är en större grej än så och att det inte påverkar deras relation. Dock besitter hon en skam över att tonårstidens ryktesspridning, även om hon har uppfattningen att det inte gör någon skillnad i den nuvarande relationen.

Det är ju inte så att jag tror att han skulle vilja skiljas från mig om han fick veta att det gick rykten om mig när jag var fjorton år, men det är så förknippat med skam. Så är det. Skammen sitter kvar. (Birgitta, s.136)

Skam är något som ständigt återkommer i det empiriska materialet och kommer att diskuteras närmare i nedanstående del.

Skapande av genus

Hur skapas genus och kön i samhället? Vad är skillnaden mellan de två? Många forskare tar ställningen att kön är det biologiska som en person föds in i, medan genus är det som skapas av samhället vilket innefattar fördomar, förväntningar och praktiska egenskaper hos könet. Emilias berättelse är en av de som förklarar hur stor påverkan samhällets tilldelade roller, genus, påverkade henne i allting hon gjorde. Detta efter att rykten om hennes sexualitet hade spridits. Hon berättar vidare att det var en fin balansgång mellan att vara för pryd och att vara för lösaktig. Vi har i ovanstående analys presenterat hur kvinnorna blir utformade efter männen, samt hur förväntningarna som finns på könen ser ut. Vi ska nu diskutera hur Judith Butlers teori kan förklaras utifrån berättelserna, samt så lyfter vi upp vilken roll skam har i förhållande till skapandet av genus.

Performativitet

Samtliga berättelser fokuserar mycket på skillnader mellan könen i förhållande till förväntningar, vad som är tillåtet och vad som händer (sociala sanktioner) ifall man går utanför ramarna. Det Butler förmodligen hade pekat på är att alla dessa berättelser blir en del av performativiteten som både förklarar och skapar normerna samt diskurserna i samhället. Berättelserna blir ett bevis på hennes tanke om att kön och genus inte går att skilja från varandra eftersom att maktsystemet i ett samhälle performativt skapar kön, och därmed genus. Precis som vi har nämnt utifrån Beauvoirs teori om att kvinnans förväntningar på sig är skapade utifrån mannen, är Butlers teori att maktsystemet i samhället ser till att det ena könet får ett högre värde än det andra. Ett citat från Birgittas berättelse tydliggör på ett bra sätt hur könsrollsgränser och maktsystemet samspekar.

Ändå började jag snart få höra att jag hade ett rykte. Jag blev HORAN. Då fattade jag ingenting, men nu har jag förstått att det var ett sätt att neutralisera någon som tillåtit sig att gå utanför könsrollerna. Jag höll mig inte inom ramen för det tillåtet feminina, och för detta

skulle jag straffas. (Birgitta s.131).

Maktsystemet skapar sätt att upprätthålla den valda könsmaktsordningen och könsförväntningar genom att skapa sociala sanktioner som samhället performativt upprätthåller. För att förtydliga - när människor väljer att "straffa" andra människor för att de inte betar sig eller klär sig så som deras tilldelade kön (man eller kvinna) bör göra enligt de sociala normerna är det en del av systemet som är skapat i samhället genom historien. Och även om normerna och sanktionerna förändras genom århundraden så kan man genom våra analyserade berättelser se att grundtanken är kvar; Män är mer värda än kvinnor.

Skillnaden mellan könen beskrivs i samtliga berättelser i boken och kvinnorna beskriver en tydlig maktskillnad där männen besitter makten över kvinnorna. Männen beskrivs som drivande i ryktesspridningen och stämplingen av kvinnorna. Genom att trycka ner tjejerna så höjer killarna sin egen status.

Det som gjorde mig mest upprörd var att alla följde vad de sa, att de hade en sådan oerhörd makt. All respekt för mig var puts väck, och det spelade ingen roll vad jag sa för att försvara mig. (Emilia, s.88)

Makten som urskiljs i samtliga berättelser är ytterligare en bekräftelse på Butlers teori om performativitet. Maktsystemet är skapat för att både beskriva makten som finns och upprätthålla den. Att just män är den könskategori som har blivit tilldelad makten kan endast anses vara en ren praktikalitet som skapades på en tid då styrka var det avgörande för människornas överlevnad. Personer som har det biologiskt tilldelade könet "man" är fysiskt sett starkare, och därför blev de det könet som fick makten tilldelat sig.

"Det var värre än att bli kallad hora"

Skam används för att upprätthålla de sociala normerna i samhället. Skam kan anses vara en form av social sanktion. Utifrån Butlers teori är skam skapat som en metod för att upprätthålla könsmaktsordningen och de sociala diskurserna i samhället. Genom att känna skam och utöva handlingar som orsakar skam hos andra upprätthåller man den performativa diskursen.

Amanda berättar om hur hon hatade sig själv och upplevde en enorm skam över handlingar som hon hade utfört.

Det var så mycket skam för mig. De markerade tydligt att jag inte fick vara med. Det var värre än att bli kallad hora. (Amanda, s.30)

Amandas berättelse visar däremot också hur hon numera, senare i livet efter händelserna som orsakade skammen, är medveten om att skam är det som skapar den negativa upplevelsen kring hennes sexuella erfarenheter.

Jag ångrar mig inte. Hade jag bara inte hela tiden haft med mig att jag skulle behöva hata mig själv så mycket och känna skam, så hade det varit annorlunda. (Amanda s.32).

Amandas exempel visar tydligt på att skam är någonting som är skapat av samhället och utövas och upprätthålls av samhället, performativt. Vidare diskuterar Fanndis hur hon utmanade skamkänslorna genom att ifrågasätta normerna.

Jag tog tillbaka ordet. Om de sa hora så stannade jag och frågade. "På vilket sätt är jag en hora?" Om de sa att jag var äcklig så svarade jag med en fråga. "Varför är jag äcklig?". (Fanndis, s.208).

Fanndis är den enda av alla berättelser som inte hade samma synsätt på skam och ryktesspridningarna kring henne. Hon berättar hur hennes pappa har lärt henne att stå upp för sig själv, aldrig se sig själv som ett offer eller som att hon blev mobbad. Fanndis berättelse visar att inte alla som blir utsatta för sexuellt våld känner samma sak. Det visar att allas upplevelser är unika, och trots att majoriteten av berättelserna medger att de har upplevt skam i samband med det sexuella våldet visar detta att skammen inte behöver vara avgörande för att bestämma hur de ska bete sig. Precis som Butler är kritisk gentemot att feminismen avbildar en universell bild av vad en kvinna är och ska vara, är det lämpligt att vara kritiskt mot hur de sociala normerna fungerar. För att en social norm ska upprätthållas är skam en väsentlig del av processen. Om känslan av skam inte längre är en faktor kan inte de sociala normerna sätta sina gränser, och bör därför tyna bort. Tyvärr är det fortfarande så att vissa ämnen i vårt samhälle, som sexuellt våld, är så genomsyrade och till roten fulla av skam att det antagligen aldrig kommer att försvinna helt. Men ett steg i taget, ifall alla personer i vårt empiriska material hade resonerat som Fanndis hade vårt resultat sett helt annorlunda ut.

Gråzoner

Från kvinnornas berättelser urskiljs en osäkerhet kring var gränsen går för vad som är okej och inte. Det talas om "den sköra gränsen" och att den ofta är svår att identifiera, i alla fall tills att man överträder den. I vårt sista avsnitt kommer vi därför att diskutera gråzoner.

Och jag skämdes, även om jag visste att jag egentligen inte hade gjort något fel så visste jag att jag hade varit oförsiktig och försatt mig i den situationen." (Emilia, s.87)

Det är flera som delar Emilias upplevelse av att inte förstå vad de gjort för fel för att bli negativt socialt sanktionerad. Det finns även flera som har upplevelsen av otydliga normer och gränser som i efterhand blivit tydliga i form av ryktesspridning. Denna upplevelse behöver dock inte innebära att kvinnorna håller med och uttrycker att de inte anser att de har gjort något fel.

Jag skyllde aldrig det som hände på mig själv, jag tänkte aldrig att det var något fel på mig. (Fanndis, s.213)

Det är som om huruvida jag är bra eller dålig eller fin, det ligger alltid i händerna på någon annan. Men idag tycker jag om mig själv, mycket. Det var inte mitt fel. (Amanda, s.32)

Samtidigt var det flera kvinnor som lade skulden på sig själva med uppfattningen att de hade sig själva att skylla, detta på grund av samhällets reaktioner. Samhället visade tydligt genom sociala sanktioner av ryktesspridning, uteslutning från sociala grupper och verbala attacker med skällsord och stämplingar av nedvärderande ord. Dessa sociala sanktioner ledde till att kvinnorna som blivit utsatta för sexuella övergrepp eller de som hade samlag med många killar började implementera samhällets syn som sin självbild.

Jag upplevde sexuell njutning. Men samtidigt kände jag att det var något som var fel, att det var något fel på mig. Inte att det jag gjorde var fel, eller att det var något fel på killarna, men att jag var fel. (Leora, s.106)

Med utgång i Beauvoirs tankar kring kvinnlighet är kvinnors förmåga att tolka sina egna kvinnlighet anses begränsat och det blir därmed en naturlig följd att låta samhällets tolkningar bli verklighet. Förmågan att uppfylla den egna identiteten och agera normbrytande benämns

med begreppet transcendens. Denna förmågan kan leda till framgångar för det egna jaget men att det sällan sker utan konsekvenser av sociala sanktioner. Detta kan i sin tur leda till olycka då människan har ett stort behov av att passa in (Beauvoirs, 2012). De personliga berättelserna visar på personliga framgångar i form att de distanserat sig från samhällets normer och fastställer sina handlingar som rätta men att samtliga har fått utstå sociala sanktioner av olika grader.

I majoriteten av berättelserna var kvinnorna medvetna om vad de gjorde när de sökte upp männen och många använde det som ett sätt att få bekräftelse, att känna sig fin eller önskvärd eller att få vara en del av gruppen. Många var unga och kände inte att de hade något annat val. Exempelvis så som Mikaela beskrev det, att hon kände att det enda sättet för henne att få umgås med kompisar var att ligga med killarna. Hennes inre inställning stod i strid med hennes yttre inställning. Hon visade utåt sätt att hon var okej med att ha sex, men i själva verket hade hon ingen lust. Precis som vi presenterade i inledningen, utifrån Gunnarssons tankar (2020), kan inte en inre inställning ligga till grund för att döma någon för våldtäkt eller sexuellt utnyttjande, så länge hennes yttre inställning är att hon samtycker till det. Människan har en självbestämmanderätt som gör att de kan välja att medverka till sexuella handlingar även om de egentligen vill undvika det. Men Mikaelas berättelse väcker också tanken om hon visade på ett tydligt sätt att hon samtyckte, för annars kan det gå under oaksamhet. Om det skulle finnas en osäkerhet ifall den ena personen (Mikaela) samtycker, är den andra personens ansvar att ta reda på det. Det är dock svårt att avgöra, men vi vill poängtera att ämnet inte är helt svart eller vitt, det finns gråzoner. Vidare beskriver Amanda hur hon endast gick med på att ligga med två killar eftersom att de tjtade.

Jag minns att jag tänkte att det här är det sämsta jag kan göra i det här läget, ligga med båda två. De fortsatte tjata, och jag tänkte om och om igen att 'snart kan jag inte säga nej mer'. Och så gjorde vi det. (Amanda, s.25).

Tjatsex är ytterligare en kategori som faller under gråzoner, och bekräftar studien som Folkhälsomyndigheten genomförde 2020. Det är inte våldtäkt i lagens mening, men det bör heller inte anses som socialt accepterat av någon att tjata för att få sex. Folkhälsomyndighetens studie identifierade även att män har större möjligheter än kvinnor att neka samtycke på grund av sociala normer och hierarkiska strukturer i samhället (Linander et

al., 2020). Detta bekräftar även Butlers teori om att maktsystemet har skapat både kön och genus för att därefter tillföra ett högre värde till ett av könen.

Avslutande diskussion

Syftet med detta arbete var att undersöka hur sociala normer skildras i personliga berättelser kring sexualitet. Vi ställde frågan om hur sociala normer och könsskillnader skildras i personliga berättelser rörande sexualitet, samt vilka gråzoner som kunde identifieras. Detta tolkades med hjälp av Simone De Beauvoir teori om det andra könet, Judith Butlers teori om genuskonstruktion samt teorin kring sexuella skript av John H. Gagnon och William Simon.

Resultatet av vår tematiska textanalys visar att sociala normer har en stor påverkan på det sociala livet och att normbrytande beteende kan få många olika konsekvenser. Sociala normer som beskrivs i empirin berör tydliga könsförväntningar där tjejer förväntas ha en passiv sexualitet medan killars sexualitet förväntas vara aktiv. Normbrytande beteende leder till sociala sanktioner som i sin tur är ett brett begrepp med många nivåer. Sanktioner kunde visas genom utstötning i skolan, förminskade av våld där omgivningen skyller på offret eller gruppträck som belyser hur omgivningen påverkas av varandra. Frågan om hur könsskillnader skildras ingår i normerna som visade på tydliga skillnader mellan könen. Samma beteende beskrevs få helt olika bemötande av samhället där killen stämplades med det positivt laddade ordet *player* medan tjejen stämplades med det negativt laddade *hora*. Denna könsskillnad beskrevs också som en gråzon då gränsen för vad som var okej för en kvinna var svår att identifiera då de inte kunde agera som männen utan att bli sanktionerade. Våra teorier bekräftade mycket av empirin då det skildrar kvinnors begränsade utrymme att agera utifrån eget tycke så som Simone De Beauvoir beskriver i sin teori. Könsförväntningar rörande sexualitet är något som teorin kring sexual skript bekräftar. Detta kopplas till kulturella och historiska dimensioner men även mellanmännsliga dimensioner vid talan om påverkan efter exempelvis ett sexuellt övergrepp eller sociala sanktioner kopplat till sexualitet. Vidare bekräftade även Butlers teori empirin och hennes tankar om performativitet blir att berättelserna både skapar normen och upprätthåller den.

Som vi tidigare nämnt är vår empiri publicerad år 2016, två år innan samtyckeslagstiftningen instiftades. Vårt arbete hade kunnat användas i ytterligare forskning för att jämföra empiri som har uppkommit efter 2018. Då med aspekten att se ifall samtyckeslagstiftningen har haft

någon inverkan på rådande normer gällande sexuellt våld. I vårt empiriska material är sexuellt våld frekvent förekommande, och med stöd av BRÅ:s statistik kan vi med säkerhet säga att det fortfarande inte har minskat år 2021. Enligt Gunnarsson (2020) har samtyckeslagen en avgörande roll i att förändra den rådande normen kring sexuellt våld och samtycke. En juridisk grund för att det krävs frivilligt deltagande i en sexuell akt kan vara det som bidrar till att sexuellt våld blir moraliskt tabu (Gunnarsson 2020). Dock har normer ofta ett så hårt grepp på människor och människors attityder att det antagligen kommer att krävas ett antal år innan resultaten av lagstiftningen kan synas i samhället och i normer. Författaren av vårt empiriska material lyfte lagstiftningen som kriminaliserade våldtäkt inom äktenskap och pekar på att den inte kom förrän 1965 (Wennstam 2016, s.49). Fortfarande är våldtäkt inom äktenskap på många håll någonting som inte anses vara sexuellt våld, utan endast parterna i äktenskapets sexuella rätt till varandra. Detta visar på ett tydligt sätt hur lagstiftningens kraft är långsam och tar flera årtionden att bli accepterad av befolkningen och förändra attityder.

Utifrån teorin om det andra könet och könsförväntningar tar vi endast upp de kvinnliga sidorna av förväntningar utifrån männen. Men författaren Katarina Wennstam lyfter även upp männens förväntningar och nämner en P3 dokumentär där André lyfter upp hur killarna under gymnasietiden förväntades vara sexuellt aktiva med tjejerna.

...så gick det ju bara ut på att få ligga så mycket som man kunde, liksom. Fälla så många träd i skogen som möjligtvis gick. Det är väl så man som kille har det. (André, s.150)

Tjejerna skulle vara sexuellt restriktiva, medan killarna skulle vara sexuellt måttlösa. Detta kan också göra det svårt för männen att tacka nej till sexuella initiativ tagna av tjejerna, även om killen kanske inte är sugen på det. Detta område är något som vår analys inte går in på och kan därmed vara ett område för vidare forskning. Ytterligare ett område vi reflekterat kring för vidare forskning är skillnader i sociala normer mellan cis och queer då vår studie enbart innehåller berättelser från kvinnor med heterosexuella relationer.

Sammanfattningsvis har vårt arbete besvarat våra forskningsfrågor och resultatet kan bekräftas genom tidigare forskning inom ämnet, detta belyses i vår analys. Våra valda teorier och begrepp har även bekräftat och förklarat empirin för att hjälpa oss att förstå och tolka vårt material och ge oss en djupare förståelse. Studien har gett oss kunskap om hur sociala normer rörande sexualitet utformas och påverkas av bland annat könsförväntningar samt vad ett

normbrytande beteende får för konsekvenser. Vår studie har hög relevans för socialt arbete då kvinnor är en av de sociala grupperna som har störst risk att bli utsatta för sexualbrott (Brå, 2022). Med vår studie kan en förståelse för målgruppen fördjupas genom de sociala normer som berättelserna skildrar. Förståelsen kan hjälpa professionella inom fältet att utveckla sitt förhållningssätt till målgruppen och arbete som berör sexualitet genom att ha kunskap om befintliga sociala normer. Det kan även vara stöd i arbetet för en förändring av normerna, med målet att förbättra befolkningens sexuella hälsa.

Referenslista

Aakvaag, Helene Flood, Siri Thorensen, Thore Wentzel-Larsen, Grete Dyb, Espen Roysamb & Miranda Olf (2016) Broken and guilty since it happened: A population study of trauma-related shame and guilt after violence and sexual abuse. *Journal of Affective Disorder*, 204: 16-23.

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2022) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.

Beauvoir, Simone De (2012) *Det andra könet*. Andra uppl. Stockholm: Norstedt.

Braun, Virginia & Clarke, Victoria (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3 (2): 77-101.

Brottsförebyggande rådet (2023) *Våldtäkt och sexualbrott*. <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/valdtakt-och-sexualbrott.html#Misstankta> [Hämtad: 2023-03-27].

Brewer, Gayle & Forrest-Redfern, Anna (2022) Attachment Anxiety, Rape Myth Acceptance and Sexual Compliance. *Journal of Interpersonal Violence*, 37 (7-8). NP4626-NP4639.

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje uppl. Malmö: Liber.

Butler, Judith (2007) *Genustrubbel. Feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos.

Eek-Karlsson, Liselotte, Maria Hedlin & Ragnar Olsson (2022) Att förstå sexuella trakasserier - tre förklaringsmodeller och deras pedagogiska implikationer. *Nordic Journal of Education and Practice*, 16 (1): 59-73.

Élden, Sara (2020) *Forskningsetik - vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur AB.

Folkhälsomyndigheten (2023) *Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/sexuell-halsa-hivprevention/sexuell-och-reproduktiv-halsa-och-rattigheter/> [Hämtad: 2023-04-12].

Gagnon, John H. & Simon, William (1973) *Sexual conduct: the social sources of human sexuality*. Chicago, II: Aldine Pub. Co.

Gunnarsson, Lena (2020) *Samtyckesdynamiker - sex, våldtäkt och gråzonen däremellan*. Lund: Studentlitteratur AB.

Jacobsson, Katarina (2008) Den svårfångade kvaliteten. I: Katarina Sjöberg & David Wästerfors (red.) *Uppdrag: Forskning. Konsten att genomföra kvalitativa studier*. Malmö: Liber.

Marston, Cicely & King, Eleanor (2006) Factors that shape young people's sexual behavior: a systematic review. *The Lancet*, 368: (9547), 1581–1586.

Nationalencyklopedin (2023) *Norm*. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/norm> [Hämtad: 2023-05-10].

Nationellt centrum för kvinnofrid (2023) *Sexuellt våld*. <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/sexuellt-vald/sexuellt-vald/> [Hämtad: 2023-04-10].

Simon, William & Gagnon, John H (1986) Sexual scripts: Permanence and change. *Archives of Sexual Behavior*, 15(2): 97–120.

Sjöstedt, Johanna (2021) Beauvoir och frågans former. I: *Vad är en kvinna? : språk, materialitet, situation*. Evelina Johansson Wilén & Johanna Sjöstedt (red.) Göteborg: Daidalos.

Linander, Ida, Anne Gotfredsen, Isabel Goicolea, Maria Strömbäck & Maria Wiklund (2020) *Ett spektrum av sexuella samtycken – En intervjustudie om samtycke hos sexuellt aktiva vuxna*. Umeå: Umeå universitet. Folkhälsomyndigheten.

Svensson, Peter (2022) Teorins roll i kvalitativ forskning. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.

Weiss, Karin (2009) “Boys Will Be Boys” and Other Gendered Accounts. *Violence against Women*, 15 (7): 810-834.

Wennstam, Katarina (2022) *Flickan och skammen: en bok om samhällets syn på slampor*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag.

Bilagor:

1. Kodningsschema

Sociala sanktioner	(1) Förminskande av våld (2) Gruppträck (3) Alkohol	<p>(1) Mamma var ju väldigt mån om fasaden. När hon fick reda på misshandeln blev hon mest arg på mig. Hon blev väldigt orolig för vad som skulle komma fram om mig och mitt beteende om det blev en polisanmälan. Så det blev inget. (Mikaela, s.190).</p> <p>(1) Man kan vara utsatt utan att se ut som det typiska offret för mobbning. Jag tror att vissa tänkte att "jaja, hon har ju några kompisar, hur illa kan det vara?". (Fanndis, s.209).</p> <p>(1) Och jag sa till mig själv att om jag bara hade varit mer försiktig, så hade allt det här aldrig hänt. (Amanda, s.27)</p> <p>(1) Han var en barsk, överviktig man i fyrtioårsåldern som bara sa till mig att eftersom att jag hade varit så full påverkade det min trovärdighet. Han frågade vilken typ av trosor jag hade haft på mig, om det hade varit stringtrosor. När jag berättade att Arvid hade tagit på mig innanför trosorna sa han att det inte var värre än ett sexuellt ofredande. (Emilia s.87).</p> <p>(2) Jag var helt ensam. Hela tiden. Folk kom med alla möjliga ursäkter för att inte vilja umgås med mig. (Emilia, s.90)</p> <p>(2) Jag frågade en kompis varför hon inte hälsade på mig och hon svarade att Wilmer gick omkring och hotade folk om de backade mig. (Emilia, s.88)</p> <p>(2) Alltså, ingen av tjejerna i min klass pratade med mig längre. De kunde hålla på med något när jag kom fram, och så vände de mig ryggen. (Amanda, s.22)</p> <p>(2) Hon hade inte fyllt tretton år ännu, och hon började inse att det enda sättet för henne att få fortsätta hänga med gänget hon så gärna ville vara en del av var att ha sex med killarna. (Mikaela, s.187).</p> <p>(3) Till och med mina egna kompisar gav mig skulden. Men du drack dig ju så full, sa de. Det sveket är faktiskt det som har gett mig mest ärr. (Emilia, s.88).</p> <p>(3) Jag hade liksom ingen styrsel över det, över mig själv när jag drack. Jag ville inte ligga med alla de killarna, inte egentligen, men jag kunde ändå inte säga nej. Jag har använt min kropp, när jag egentligen bara velat höra att jag är fin. Sex blev bara dåligt till slut. (Amanda, s.29)</p>
Det andra könet	(4) Könsvänningar (5) Sexuella skript	<p>(4) Och en sak stör mig - när det är så stor skillnad på hur man ser på vad killar respektive tjejer får lov att göra... Han fick ett rykte om sig att vara värsta hingsten för att han var ihop med mig, trots att vi inte ens hade haft sex med varandra. "Du får väl göra vad du vill med den horan" sa folk. (Fanndis, s.214-215).</p> <p>(4) Och om de är kåta så får man väl ställa upp. Det känns som att</p>

		<p>jag i hela mitt liv fått lära mig att vi kvinnor finns till för mäns sexuella tillfredsställelse. (Mikaela, s.191).</p> <p>(4) Slut-bashing skickar en signal till alla flickor att oavsett hur 'rent' deras rykte är, så är pojkar och män fria att uttrycka sig själva sexuellt, medan kvinnor och flickor inte är det. (Leora, s.38)</p> <p>(4) Å ena sidan förväntas alltså tjejer anspela på sex för att inte framstå som trista eller ute, å andra sidan straffas de om de verkar "för sexuella". (Leora, s.39)</p> <p>(4) Allt verkar ju handla om att begränsa tjejers sexualitet. Så har det varit historiskt, och på många sätt är det så fortfarande... den här kvinnliga sexualiteten som måste...ja tryckas ner. (Birgitta, s.134)</p> <p>(4) En tjej ska inte knulla runt, eller i vart fall ska hon inte visa att hon knullar runt. Antingen är hon horan, eller så är hon flickvänsmaterialet. Och är hon ingetdera så är hon en torris. En tjej definieras ju aldrig i första hand utifrån om hon är beläst, rolig, smart...vad det nu är. Utan vad hon är i förhållande till killarna. (Birgitta, s.134)</p> <p>(5)...män förväntas vara sexuellt aktiva, medan kvinnor förväntas slå vakt om sig själva och andra kvinnor för att förbli minimalt sexuella...bara flickor, inte pojkar, behandlas illa om de antas vara 'för' sexuella inom en hetrosexuell kontext. (Leora, s.41).</p> <p>(5) Flickor förväntas dölja det faktum att de är ute efter vad de själva vill ha, speciellt om det de vill ha är sexuell njutning. (s.106)</p> <p>(5) Det handlar så mycket om hur vi ser på kvinnlig sexualitet, det är som om allt bottnar i det. Jag har alltid tyckt om sex. Det var väl därför jag blev en av dem som kallades hora. (Birgitta, s.130)</p> <p>(5) Men alla i vårt samhälle, från hur vi pratar med varandra till hur tjejer skildras i amerikanska filmer... tjejer har ju aldrig en egen sexualitet, utan det är alltid i relation till en kille. (Birgitta s.132).</p>
<p>Skapande av genus</p>	<p>(6) Normer (7) Skam (åsikter, rykten) (8) Könsskillnader</p>	<p>(6) Hon var en tjej som verkligen hade legat med helt fel killar, hon hade ett väldigt horrykte...Jag minns att jag hörde hur de snackade om Isabelle och tänkte okej, det där får jag inte göra, då kommer det börja snackas om mig också. (Amanda, s.28)</p> <p>(6) Det är först när man bryter mot en norm som man märker att den finns där. För den fanns. Gränsen för vad hon fick lov att göra. Och den var alls inte densamma som för killarna. (Birgitta s.131).</p> <p>(6) Det var som om jag ville visa alla att jag var den fina flickan, det var viktigt att upprätthålla en bild av en ordentlig tjej. Jag gick "all in", kan man säga, jag skulle vara duktig i skolan, helt perfekt. Det påverkade mig i allt, hur jag flörtade, hur jag klädde mig, hur alla såg på mig. (Emilia s.91).</p> <p>(6) Att få någon form av rykte...jag är alltid rädd för det. Jag vet</p>

		<p>att jag gillar att flirta, att jag gärna hoppar i säng om jag gillar någon, men nu tänker jag att jag måste hålla mig i skinnet. (Amanda, s.31)</p> <p>(6) Tjejers kåthet ska tystas ner, knappt finnas. (Birgitta, s.130).</p> <p>(6) Han som man är ju på något sätt också programmerad till att inte tycka att det är okej att hans fru har legat runt. På samma sätt som jag fått lära mig att man måste vara kär för att ha sex. (Birgitta, s.136)</p> <p>(7) Jag tog tillbaka ordet. Om de sa hora så stannade jag och frågade. "På vilket sätt är jag en hora?" Om de sa att jag var äcklig så svarade jag med en fråga. "Varför är jag äcklig?". (Fanndis, s.208).</p> <p>(7) När de (killarna) spred rykten om mig framstod de bara som ännu mer macho i de andra killarnas ögon. Genom att behandla en tjej illa blev de mer manliga på något vis. (Mikaela, s.188).</p> <p>(7) Men då kände jag bara en sådan enorm skam. Att det var jag som hade gjort fel. Jag hade pressat honom till att kyssa mig. Sedan sa jag nej, men ändå var det först långt senare som jag förstod vad det egentligen var frågan om. Jag ville inte ligga med honom, och han gjorde det ändå. (Amanda, s.24)</p> <p>(7) Det var så mycket skam för mig. De markerade tydligt att jag inte fick vara med. Det var värre än att bli kallad hora. (Amanda, s.30)</p> <p>(7) Det är ju inte så att jag tror att han kommer vilja skiljas för att det gick rykten om mig när jag var fjorton år, men det är så förknippat med skam. Så är det. Skammen sitter kvar. (Birgitta s.136).</p> <p>(8) Player. Det var ordet man använde om killarna... Och det konstiga var att ändå ville alla tjejer ha honom. Jag med. Det där med player var inget negativt laddat, både killar och tjejer såg på något sätt upp till honom. (Amanda, s.29)</p> <p>(8) Ändå började jag snart få höra att jag hade ett rykte. Jag blev HORAN. Då fattade jag ingenting, men nu har jag förstått att det var ett sätt att neutralisera någon som tillåtit sig att gå utanför könsrollerna. Jag höll mig inte inom ramen för det tillåtet feminina, och för detta skulle jag straffas. (Birgitta s.131).</p>
Makt		<p>Trots att det fanns många fina, gulliga killar så var det ändå de där som var riktiga douchebags som alla tjejer var ihop med. De kunde liksom göra vad de ville, de hade en oerhörd makt. (Amanda, s.29)</p> <p>Det handlade inte om sex för att de skulle bli kallade för horor. Det var ofta starka, kaxiga tjejer som inte gick med på att följa killarnas regler... Bara ett sätt att trycka till tjejerna. Och att sända budskapet till andra tjejer om vad som kunde hända. (Birgitta s.133).</p> <p>De skrämde folk. Alla var rädda för dem. De överskred alla sociala gränser, och ingen vågade visa sig sårbar inför dem av</p>

		<p>rädsla för att de skulle ge sig på dem och vara elaka. De var ett gäng högljudda grabbar... (Emilia s.88).</p> <p>De skulle se till att alla på skolan skulle hata henne, fick hon veta. Det som gjorde mig mest upprörd var att alla följde vad de sa, att de hade en sån oerhörd makt. (Emilia s.88).</p>
Gråzoner	<p>(9) Tjatsex</p> <p>(10) Den sköra gränsen</p>	<p>(9) Jag minns att jag tänkte att det här är det sämsta jag kan göra i det här läget, ligga med båda två. De fortsatte tjata, och jag tänkte om och om igen att 'snart kan jag inte säga nej mer'. Och så gjorde vi det. (Amanda, s.25).</p> <p>(10)...den där hårfina gränsen, den som är så svår att se och som man ibland blir medveten om först när man överträtt den. (Amanda s.31).</p> <p>(10) För den fanns. Gränsen för vad hon fick lov att göra. Och den var alls inte densamma som för killarna. (Birgitta, s.131).</p>